Наше Слово

РІК LXVII № 46 (3405) ВАРШАВА, 13 ЛИСТОПАДА 2022 РОКУ
ЦІНА – зл. 5 zł (VAT = 8%) – CENA NUMER INDEKSU 366609

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК TYGODNIK UKRAINSKI UKRAINIAN WEEKLY
Інтернет-версія газети www.nasze-slowo.pl ISSN 0027-8254

Київ у звичайних умовах

Вечірній Київ в умовах економії електроенергії

Без світла та води: «Якщо русня думає, що так зможе нас зламати, то ні»

росіяни ведуть війну проти цивільного населення України, атакуючи об'єкти інфраструктури. Їхні удари мають вплив на життя українців по всій країні. Десь люди годину сидять без світла, що негативно впливає на роботу установ, заводів та й тих, хто працює віддалено з дому. Ще десь люди по декілька діб можуть сидіти без води, а десь без опалення. Окупанти сподіваються, що таким чином, через невдоволення людей, вони зможуть змусити президента України Володимира Зеленського до переговорів. Але тут вони прогадали, бо більшість українців розуміють, що у вимкненні світла чи води винні тільки росіяни і ставляться з розумінням до незручностей, що виникають.

Що передувало масовим вимкненням світла та які це викликало наслідки

Масові ракетні удари по об'єктах енергетичної інфраструктури росіяни почали наносити 10 жовтня. У той день було пошкоджено 11 важливих інфраструктурних об'єктів у 8 регіонах і місті Києві.

Наступний масований удар відбувся 18 жовтня. Від російських обстрілів постраждало кілька об'єктів енергетичної інфраструктури. Зокрема, один з них було зруйновано на Житомирщині, а також кілька пошкоджено в Миколаєві, Дніпрі та на Київщині. Влада повідомила, що в країні критична ситуація і треба готуватися до того, що можуть бути вимкнення електроенергії, водопостачання та теплопостачання.

Після цього по всіх регіонах країни почалися масові віялові відключення електроенергії. Були складені графіки та в середньому за однією адресою світла не було близько 4 годин на добу.

Ще один масований удар по об'єктах енергетичної інфраструктури стався 31 жовтня. Тоді, частина Київської області залишилася без світла, а низка населених пунктів без водопостачання. Після цієї атаки у столиці ДТЕК Київські електромережі ввів нові графіки віялових відключень у Києві, де за однією адресою може не бути світла від 8 до 12 годин на добу.

Окрім того, тотальну економію електроенергії можна побачити й на вулицях у вечірній час – вуличне освітлення працює на мінімумі, десь воно відсутнє повністю.

Володимир Зеленський повідомив, що росія масовими ударами ракетами і дронами серйозно пошкодила вже близько 40% усієї енергетичної інфраструктури України, зокрема ТЕС, ТЕЦ і ГЕС.

Що розповідають люди з різних регіонів

Київ. Людмилі 33 роки, вона журналістка та працює з дому. Живе у Деснянському районі столиці, де дуже часто вимикають світло.

«Якщо відключають світло, то не працює бойлер, плита, пропадає інтернет та іноді зв'язок. Я не можу працювати та приготувати їсти. Минулого тижня було більш-менш, вимикали світло всього десь на 4 години. Якщо світла немає зранку, я їду працювати в офіс, там є генератори. Якось вимкнули світло вже ввечері, на роботу їхати не хотілось, тому вирішила піти попрацювати у Макдональдс, але згодом почалася повітряна тривога і мене звідти вигнали. Я йшла темною вулицею додому і думала, хоч би мене не збило авто, адже світла не було ніде. Якщо брати до уваги ту кількість об'єктів інфраструктури, яку вже зруйнували, то, я вважаю, що ці вимкнення не катастрофічні. Є незручності, але терпимо. Якщо русня думає, що так зможе нас зламати, то ні. Ми всі знаємо, що нашим хлопцям та дівчатам, які зараз на передовій, набагато тяжче, а те, що світла немає кілька годин, – це просто тимчасові незручності», – каже жінка.

Також Людмила розповіла, що у неї у Вишгороді (місто неподалік Києва) живе подруга, яка через ворожу атаку по об'єкту інфраструктури майже добу сиділа без світла та води.

Миколаїв. Яні 24 роки, вона має маленьку доньку, живе у Миколаєві. Каже, що світло у місті вимикають не дуже часто, але через ворожі обстріли у місті майже з початку війни проблеми із водопостачанням.

«Світло вимикали декілька разів. Одного дня просиділа без нього з 9 до 18. Їжа в морозилці майже розморозилася, весь день не могла працювати. Після цього купила потужний павербанк, чоловік притяг генератор і купили нову батарею на ноутбук, щоб хоч якось вижити. Купили ще газову плиту з балонами. Прати намагаюся, коли накопичилося багато. Якщо щось термінове – то руками. З дитиною незручно, помити не завжди вдається, це не круто, питання гігієни страждає сильно», – розказує вона.

Води у місті може не бути дві доби.

«Питну особливо не набереш по 9 гривень за 6 літрів – її тільки для їжі, а на повсякденні потреби, типу унітаз змивати – дорого виходить. Доводиться сидіти без води цілодобово. Причому через проблеми з електронасосами, що качають воду, страждають переважно верхні поверхи», –розповідає Яна.

За її словами, через погану якість води страждає сантехніка та побутова техніка, такі як бойлер та пральна машина.

«Кран схожий не зрозуміло на що, я його мию раз на кілька днів, але ржавіє заново за кілька днів. Коли є вода, це десь вранці з 7 до 10 і ввечері годин з 17-18 до 21-22. Доводиться набирати багато баклажок, щоб хоч якось змивати унітаз, мити посуд, руки», – додає українка.

Окрім води, у Миколаєві є ще проблеми з опаленням: його ще не увімкнули, тому у квартирах дуже холодно. Яна розповідає, що гріється пляшками з теплою водою.

«Наливаю окріп, загортаю в рушник і обіймаю їх усю ніч», – каже жінка.

Запоріжжя. Жителі цього міста, окрім незручностей через відключення електроенергії та води, живуть під канонаду вибухів, адже місто часто обстрілюється росіянами.

58-річний Сергій розповідає, що минулого місяця місто обстрілювалося кожного дня, ракети С-300 потрапляли у житлові будинки та руйнували цілі під'їзди. Були потрапляння й у енергосистеми.

2.

eprasa.pl 2593333860

ПОДІЇ

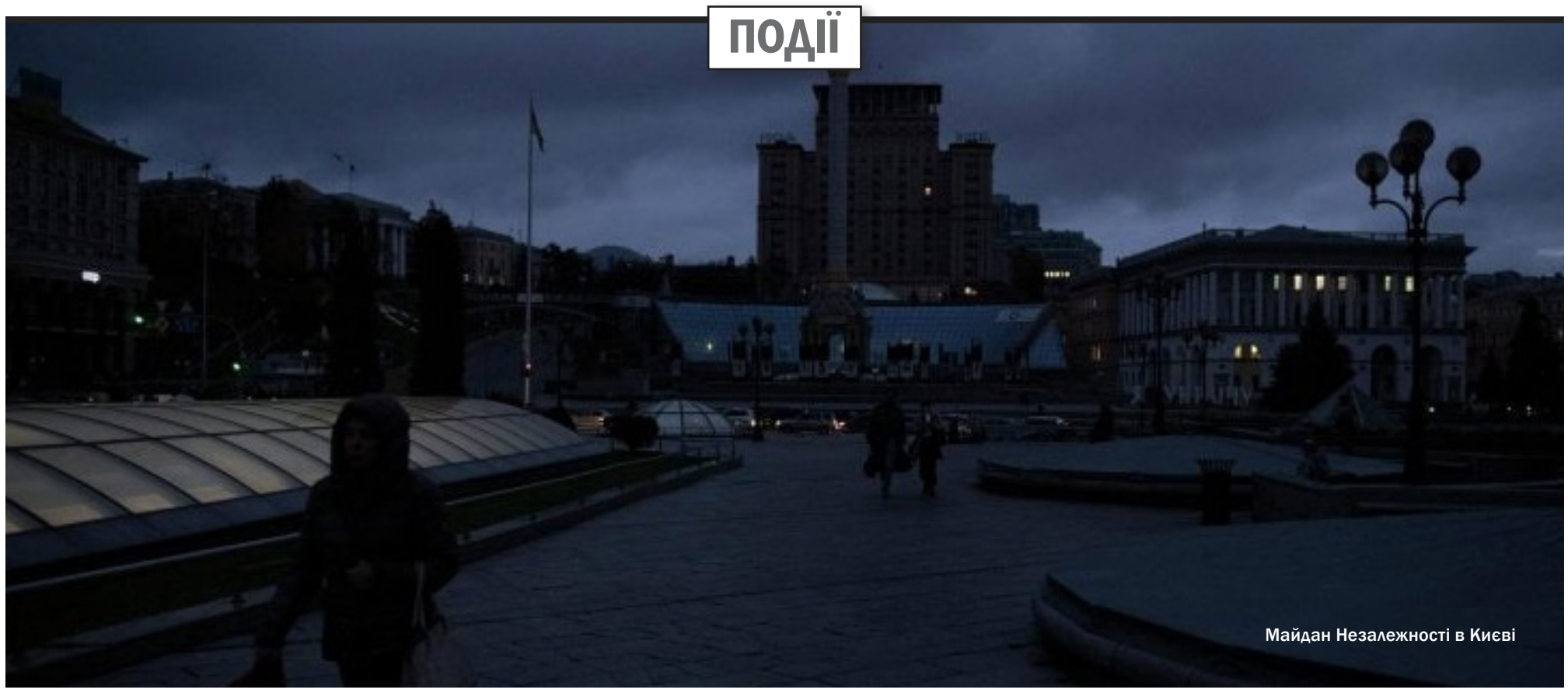

Майдан Незалежності в Києві

Продовження з 1 сторінки

«Світла немає десь по 4-6 годин кожного дня, буває через день. Вода, в принципі, є, але бувають відключення, іноді надовго. Через постійні відключення електроенергії стався ажіотаж на павербанки, за доступною ціною зараз купити їх майже неможливо», – пояснив чоловік.

Сергій додав, що у місті також є проблеми з роботою.

«Важко знайти роботу, попереднє місце роботи скасували через війну», – додав він.

Львів. Марті 28 років, вона з родиною живе у Львові, неподалік від одного із енергетичних об'єктів міста. В один день були сильні вибухи й одразу зникло світло, вода та зв'язок.

«Незважаючи на те, що нас попереджували, це було неочікувано, бо не все було готово. Зв'язатися з колегою по роботі було неможливо, а нам потрібно було виїжджати, тому я поїхала до нього додому і почала його шукати по квартирах. Тоді електроенергію відновили десь ближче до опівночі, до того часу вся техніка вже розрядилася. Наступного дня по місту була схожа історія, але у моєму районі була вода та було світло», – розповіла дівчина.

Марта пояснила, що після цього масових вимкнень світла у будинках міста не було, але у більшості районів вимкнули вуличне освітлення.

«Через вимкнення вуличного освітлення не видно пішоходів. Я постійно за кермом і зараз через погане освітлення напружуюсь, тому що не бачу людей, які переходять дорогу. Але це не критично, з цим можна змиритися. На цьому тижні знову почалися невеликі відключення, графіки вимкнення світла працюють у тестовому режимі і не відповідають дійсності. Писали, що за моєю адресою світла має не бути з 7 до 11 ранку, а в результаті не було з 11 ранку до опівночі. Але у цьому я теж не бачу нічого страшного, це теж можна пережити. Зараз у Львові поки світло не вимикають, але попереджають, що це може трапитися у будь-який момент та закликають економити електроенергію. Я намагаюся вмикати всі прибори, які споживають багато електроенергії, після 23 години», – каже Марта.

Як в умовах віялових відключень світла працюють об'єкти соціальної інфраструктури

Лікарні. За словами заступника міністра охорони здоров'я Богдана Боруховського, у кожній лікарні в разі відключень електроенергії як віялових, так і екстрених, автоматично спрацьовують генератори.

«Всі приміщення з критично важливим обладнанням, а особливо реанімації та операційні, одразу ж підключаються на джерела автономного живлення і не зупиняють свою роботу ні на хвилину. Так само до генераторів під'єднані більшість станцій, які генерують кисень. Завдяки допомозі міжнародних партнерів МОЗ доставив до українських лікарень більше ніж 400 генераторів. Значну частину генераторів лікарні закупили власним коштом або за допомогою місцевої влади», – зазначив він.

Навчальні заклади. Через повномасштабну війну наразі більшість навчальних закладів працюють дистанційно, а в тих, що діють, під час повітряних тривог діти з вчителями спускаються до бомбосховищ. Міністр освіти та науки Сергій Шкарлет наголосив, що освітяни дозволяють учням пропускати деякі уроки через відключення світла. Для навчання у такому режимі в Україні почали працювати електронні додатки, які допоможуть вчитися. Вони можуть працювати без інтернету.

Допомога міжнародних партнерів

При Міністерстві енергетики України створено Міжнародну енергетичну консультативну раду, мета якої надати підтримку та допомогти українським енергетикам. Вже відбулося її перше засідання.

Повідомляється, що ЄС та інші міжнародні партнери на додаток до необхідного обладнання, яке вони разом з приватними енергетичними компаніями продовжують постачати в Україну, забезпечать надходження 25,5 млн євро для покриття найнагальніших потреб через Фонд енергетичної підтримки України, який створений Енергетичним Співтовариством за ініціативи Єврокомісії.

«ЄС також має намір спрямувати 13 млн євро на відновлення пошкоджених російськими окупантами лабораторій на Чорнобильській атомній електростанції та ще 3,5 млн євро через Міжнародне агентство з атомної енергії (МАГАТЕ) для підтримки української атомної галузі», – наголосили у Міністерстві енергетики України.

Столиця

Мер Києва Віталій Кличко не виключає повного блекауту в столиці. Влада готується до різних сценаріїв розвитку подій, а також просить містян робити запаси питної та технічної води, їжі, мати автономні зарядні пристрої та теплі речі. Кличко заявив, що ними зроблено запас палива, дизельного палива, електрогенераторів, їжі, питної води. Воду у випадку її зникнення будуть розвозити у цистернах або її можна буде набрати у бюветах. У Києві планують розгорнути близько тисячі пунктів обігріву, проте цього може бути недостатньо для тримільйонного міста, заявив мер. За найгіршого варіанту розвитку подій частину киян можуть евакуювати.

«Я також звертаюся до людей – на поганий сценарій, якщо у нас світла і водопостачання не буде, прорахувати, якщо у вас є родичі й знайомі в передмісті Києва, де є окреме водопостачання, пічка, тепло, щоб тимчасово там перебувати – будь ласка, домовтеся на випадок поганого сценарію, щоб ви могли провести деякий час у своїх друзів чи знайомих», – закликав Кличко. ■

Валерія ГУРЖИЙ,
Тетяна ДАНЮЧЕНКО
Фото з фейсбук-сторінки
Посольства України в Польщі

Вшановуючи подвійний ювілей гетьмана Пилипа Орлика

Усе своє свідоме життя намагаюся виявляти, знаходити і оформляти у слові позитивні ідеї, які є насправді нашими національними перемогами. Одна з найулюбленіших – Конституція 1710 року. Коли важко дихалося ще у недавніх 70-80-х роках минулого століття, а я шукав собі осердя, світоглядного якоря і, навчаючись в аспірантурі у Києві, відкривши і прочитавши текст, – я «знайшов»! По-грецьки Архімед у подібній ситуації вигукнув «Геврека»! Нарешті я мав тривкий і переконливий арґумент, що українці – повноцінна європейська нація. Я це знав з дому, я це відчував, але тривалий совєтський пресинґ і спілкування із розчарованими ровесниками іноді провокували сумніви.

Нещодавно я одержав від давніх колег інформацію про відкриття виставки у Центральному державному історичному архіві України, присвяченої 350-й річниці від дня народження Пилипа Орлика, наступника Івана Мазепи. Пилип Орлик народився 21 жовтня за новим стилем 1672 року. Зрештою, не буду переповідати його біографії: кожен зацікавлений може прочитати її на сайті архіву – cdiak.archives.gov.ua.

Там же подана достатня інформація і виставлені оригінали деяких документів. Поміж ними: повний староукраїнський текст, скорочений латиномовний, пізня копія XIX ст., зроблена, очевидно, у росії. Про це свідчить те, що текст копіїст переписав з лівого боку аркуша, а права смуга містить пояснення українських слів і полонізмів. Явно особи, для яких ця копія робилася, української мови не знали. Статистика засвідчує, що для московитів абсолютно невідомими були принаймні 10% слів українського документа.

Тексти написані рукою Пилипа Орлика, за винятком щойно згаданої російської копії, а також староукраїнського тексту: там тільки підпис виконаний рукою гетьмана, а сам текст пера генерального писаря в уряді Орлика – Івана Максимовича.

Ще один документ – латиномовна преамбула Конституції – написана теж рукою Пилипа Орлика. На жаль, на сьогодні повного латиномовного тексту Конституції не виявлено, проте співставлення змісту усіх оригінальних списків й аналіз лексичних і стилістичних особливостей епістолярію Пилипа Орлика можуть бути підставою для твердження про оригінальність усіх текстів.

Цікавинкою виставки є боргова розписка Пилипа Орлика за позичені гроші і цінні речі. Рік 1719-й був дуже важким у його складній біографії.

Це не перша і – є надія – не остання виставка Орликових документів. Минулого року у Софії Київській була виставка, присвячена Дню Незалежності України, на якій експонувалися оригінали короткої латиномовної версії зі Шведського архіву.

На завершення наголошу, що упорядниця виставки – досвідчена архівістка Ольга Вовк, яка свого часу у російському архіві виявила староукраїнський оригінал. ■

Мирослав ТРОФИМУК

eprasa.pl 2593333860

ГРОМАДСЬКІ ВІСТІ

Літературний конкурс на тему війни в Україні

Триває прийом робіт на літературний конкурс «Ми після 24 лютого 2022». Організатори шукають оригінальні мистецькі твори, які відображають пережитий досвід після початку повномасштабної війни росії в Україні. Це можуть бути історії як утікачів від війни, так і працівників та волонтерів, які надавали допомогу і в Польщі, і в Україні. До участі в конкурсі приймаються оригінальні літературні твори, які до цього не були ніде оприлюднені. Твір може бути написаний в будь-якому літературному жанрі. Його обсяг не має перевищувати 20 тисяч друкованих знаків з пробілами. Мови робіт: українська, польська, білоруська, англійська та російська.

Твори разом з короткою заявкою необхідно надіслати на електронну адресу konkurs@karta.org.pl до 30 листопада 2022 року. До листа необхідно прикріпити два документи: текст конкурсної роботи, підписаний псевдонімом автора або авторів (якщо їх декілька), та дані автора, згідно з умовами конкурсу. Організаторами події є Товариство авторів ZAiKS та Фонд КАРТА Центр. Більше про конкурс – на сторінці Фонду КАРТА (karta.org.pl).

В День всіх святих в Польщі вшанували і жертв російської агресії

Фото з міського порталу

Цього року у День всіх святих (1 листопада) на кладовищах двох польських міст – Познані та Кракова – встановили камені з українським прапором і написом: «Пам'яті жертв війни в Україні». Ініціатором проєкту був польський художник, випускник Академії образотворчих мистецтв у Кракові Якуб Нєвдана.

«Окрім допомоги, яку ми надали та надаємо, в наших силах – вшанувати героїчних українців», – сказав різьбар в інтерв'ю міському порталу Kraków PL.

Якуб Нєвдана звернувся до найбільших польських міст із пропозицією створити на цвинтарях місця для вшанування пам'яті жертв російської агресії в Україні.

«День усіх святих є дуже важливим для поляків. На знак пам'яті про тих, хто відійшов у вічність, ми приносимо на могили квіти та свічки. Однак у багатьох українських громадян, які приїхали до Познані після початку війни, такої можливості немає. Тому ми створили місце, де можна хоча б символічно запалити свічку, покласти квіти, постояти в тиші та роздумах», – пояснює мер Познані Яцек Яськовяк, якого цитує міський портал poznan.pl.

У Познані такі камені заклали на двох міських цвинтарях, а у Кракові камінь встановили на одному з найвідоміших кладовищ міста – Раковицькому цвинтарі.

Сенат Польщі: росія є терористичним режимом

26 жовтня Сенат Польщі одностайно ухвалив резолюцію про визнання влади російської федерації терористичним режимом. «Сенат Республіки Польща вкотре рішуче засуджує російську агресію та закликає всі країни, які виступають за мир, демократію та права людини, визнати владу російської федерації терористичним режимом», – написали сенатори.

В тексті резолюції також згадуються військові злочини російської армії, яка тероризує мешканців українських міст, атакуючи цивільні об'єкти, піддає тортурам як військових, так і цивільних, силоміць вивозить українських дітей на територію росії.

«Бандити в російській формі на окупованих територіях катують та вбивають військовополонених і цивільних. Викрадають українських дітей, щоб виховати їх вірними слугами режиму. Вивозять, переселяють та відправляють у заслання у віддалені регіони росії українських громадян (...) Всі ці акти державного тероризму ми знаємо зі сторінок історії. Європейці

Фото з фейсбук-сторінки Сенату

вірили, що вже ніколи їм не загрожуватиме геноцид та військові злочини. Тим часом владімір путін і його апарат насилля повернулись до жорстоких практик сталінського та гітлерівського режимів. Саме тому росію необхідно перемогти та позбавити будь-якої можливості загрожувати своїм сусідам», – читаємо в резолюції, представленій сенатором Богданом Кліхом.

Депутати Сенату наголошують, що Україна сьогодні є найважливішим місцем, яке захищає демократію та свободу. Автори документа звертаються також до всієї міжнародної спільноти із закликом підтримувати діяльність Міжнародного кримінального суду, який розслідує російські військові злочини, та висловлюють повагу всім інституціям, які займаються документуванням цих злочинів.

«Сенат Республіки Польща хотів би подякувати всім полякам і полькам, уряду та місцевій адміністрації, неурядовим організаціям і підприємцям за величезну допомогу, надану з 24 лютого українцям, які рятувалися від російських бомб, головним чином жінкам і дітям», – завершують резолюцію сенатори.

Новий пункт пропуску на українсько-польському кордоні

Міністерство інфраструктури України повідомляє, що тривають останні роботи з облаштування нового пункту пропуску «Нижанковичі – Мальховичі» біля Перемишля. Спочатку він буде доступний лише для порожніх вантажівок.

«Уже до кінця року плануємо відкрити проїзд для порожніх вантажівок новим пунктом пропуску „Нижанковичі – Мальховичі". Згодом разом із польськими колегами відкриємо його для всіх видів автотранспорту та пішоходів», – зазначив міністр інфраструктури Олександр Кубраков.

На майбутньому пункті перетину кордону передбачається проведення спільного прикордонного контролю. Планується також залізничне сполучення між переходом та Перемишлем. Довжина лінії складатиме 23 кілометри. Відкриття нового пункту пропуску на кордоні має розвантажити інші пункти та прискорити пересування автівок та вантажів між Польщею і Україною.

Пласт у Кракові та домівка у Варшаві

23 жовтня у Кракові відбулася презентація місцевого осередку української скаутської організації Пласт. На зустрічі всі охочі могли дізнатися, чим займається організація, які цінності поділяє та як стати пластуном. Організацію презентував, зокрема, її голова Ігор Мричко. На зустріч прийшло кількадесят дітей з батьками.

«Що ж, презентація нашої організації позаду, попереду – формування гуртків і планування діяльності на найближчий період» – написали пластуни на фейсбук-сторінці після події. Там знаходиться і посилання на електронний формуляр, за допомогою якого можна записати дитину в Пласт.

А 3 листопада пластуни у Варшаві отримали ключі від свого нового приміщення. Там невдовзі розпочне діяльність «українська домівка» у столиці. У будівлі знаходитиметься світлиця для зустрічей пластунів. Нагадаємо, що раніше, навесні, схожу «домівку» пластуни відкрили у Любліні.

Підтримаймо тих, хто рятує українські цвинтарі

Уже понад тридцять п'ять років українські цвинтарі, придорожні хрести і каплички у Польщі намагається рятувати товариство «Маґурич». Тому з нагоди Дня всіх святих, який відзначається у Польщі 1 листопада, варто підтримати діяльність цього товариства фінансово. Закликаємо приєднатися до ініціативи «Oprócz znicza – wesprzyj Magurycza» («Крім лампадки, підтримай Маґурич»). За підрахунками голови товариства Шимона Моджеєвського, до цього часу членам організації вдалося відремонтувати і зберегти понад 2700 надгробків на більш ніж 140 кладовищах у чотирьох країнах.

«Завдяки нам родини з понад 2700 осіб можуть гідно згадати своїх рідних», – читаємо на фейсбук-сторінці організації.

Товариство проводило реставраційні роботи на польських, єврейських та німецьких кладовищах. Проте в основному праця зосередилася на цвинтарях південно-східної Польщі, а також на Бойківщині, Лемківщині та Розточчі. Цього року ремонтні роботи проводилися, зокрема, на польсько-українських цвинтарях у Помор'янах та Закладі (Україна, Львівська область).

На банківський рахунок товариства можна перерахувати будь-яку суму, навіть таку, що відповідає ціні однієї лампадки. Зібрані гроші підуть на закупівлю обладнання, матеріалів і їхнє транспортування на цвинтарі, а також на виготовлення документації реставраторських робіт, харчування робітників тощо.

Рахунок товариства «Маґурич»:
52 1020 1026 0000 1102 0118 9554
Назва: Пожертвування для статутних цілей
(Tytułem: Darowizna na działalności statutowe)

«Байрактар» готовий до відправлення

«Польський безпілотник для України готовий до відправлення», – про це 17 жовтня на своїй фейсбук-сторінці повідомив організатор збору коштів на «Байрактар» польський журналіст Славомір Сєраковський. Дрон охрестили «Маріком».

«Я подумав, що ми можемо використати назву, щоб зробити ще щось для України. Я звернувся (за посередництвом дорогої Наталії Панченко) до українських біженців з Маріуполя з проханням надіслати свої пропозиції назви. Під час збору ми багато разів згадували, що хочемо помститись за знищення міста, яке так героїчно оборонялось і було зрівняне з землею. І – так! Наш „Байрактар" називатиметься „Марік". Саме так називають Маріуполь його мешканці, які планують після його звільнення туди неодмінно повернутись», – йдеться в пості Славоміра Сєраковського.

«Польський» дрон позначений спеціальним лого, яке спроєктували дизайнери компанії Baykar. В його основі – назва «Марік» українською та польською мовами.

Нагадаємо, що необхідну суму, тобто 22,5 мільйона злотих, вдалось зібрати менше ніж за місяць. Збір у Польщі тривав з кінця червня до кінця липня.

«Синдром Гамлета» у Народному домі

13 жовтня у Народному домі в Перемишлі минув показ фільму «Синдром Гамлета». Фільм розповідає про покоління молодих українців, яких торкнулася війна 2014 року і політичні зміни. Наскрізною сюжетною лінією стрічки є підготовка до театральної вистави за мотивами шекспірівського «Гамлета». Після фільму відбулася зустріч глядачів зі співрежисером фільму – Пйотром Росоловським. Нагадаємо, що з 7 жовтня стрічку можна подивитися в польських кінотеатрах.

Варто зазначити, що наприкінці вересня репортаж про діяльність Народного дому та Об'єднання українців у Польщі (особливо відділу у Перемишлі) опублікувало одне із найвідоміших видань Польщі «Повшехний тижневик» (Tygodnik Powszechny). У репортажі «Будинок співчуття. Репортаж з українського кордону» журналіст Кшиштоф Стори розповідає про допомогу мешканцям України, яку ОУП організувало не лише в Народному домі.

Опрацював на основі повідомлень **Павло ЛОЗА**

Більше новин шукайте на сайті: nasze-slowo.pl

eprasa.pl 2593333860

ПОДІЇ

Ювілейні святкування у Ґданську

15-16 жовтня в Конкатедральній парафії Покрови Пресвятої Богородиці та святого Вартоломея в Ґданську пройшли святкування храмового празника та ювілейні святкування 65-ліття Парафії та 25-ліття передання храму українській громаді.

Безперечно, в житті кожної особи чи спільноти трапляються моменти, коли слід належним чином оцінити прой-дений шлях, проаналізувати виклики сьогодення та виробити стратегію майбутнього розвитку та руху. І різні ювілейні торжества є гарною нагодою до такої діяльності. Коли ж мова йде ще й про спільноту вірян, об'єднаних у парафіяльній родині довкола Божого престолу, додається надзвичайно важливий момент – можливість висловити вдячність Божому провидінню і Його волі за всі отримані добродійства та хрести протягом непростих десятиліть, що вже стали історією. Події, що відбулися 15 та 16 жовтня в «Українському острівці Ґданська», а саме – в парафіяльному храмі Покрови Пресвятої Богородиці та домівці Об'єднання українців у Польщі – є промовистим свідченням одночасно і глибокого аналізу 65-річчя історії духовного перебування українців у столиці поморського краю, але разом з тим, що не менш важливо, нагодою спитати себе: «Що на нас чекає в майбутньому? Що буде далі?»

В костелі святого Бартоломея перші Божественні Літургії візантійського обряду почали звершуватись ще в травні далекого 1957 року, за десять років після жахливого злочину акції «Вісла», під проводом святої пам'яті отця митрата Василя Гриника, в тому ж храмі, який 25 років тому став духовним серцем для українців греко-католиків Ґданська. Саме ці події були особливим чином вшановані цьогорічним святкуванням храмового празника.

Урочистості розпочалися з Великої Вечірні з Литією, яку очолив преосвященний кир Аркадій Трохановський, єпископ ольштинсько-ґданський у конкатедральній парафії св. Вартоломея і Покрови Пресвятої Богородиці. Наступного дня, у неділю 16 жовтня, після святкової Утрені відбулась урочиста Архиєрейська Божественна Літургія з нагоди храмового празника. Владика

Проф. Олена Ясинецька, Олег Гнатюк з Братства св. Володимира Великого та владика Аркадій Трохановський

в своїй проповіді нагадав вірянам історію свята Покрови, підкреслив, що Богородиця вчить нас, як славити Бога, бо вона відповіла Богові «так» під час Благовіщення і була з Христом до кінця, звернув увагу на історичні події, які відбувались 65 та 25 років тому, та оцінив важливу роль місцевої спільноти під час всенародного протистояння російській агресії: кожен біженець, що втік від викликів війни, зміг віднайти своє місце та однодумців-земляків.

Владика висловив слова великої вдячності всім, хто дбав і дбає про духовне добро та розвиток спільного духовного простору і київського християнства, а зокрема – Братству святого Володимира Великого, яке поширює знання про велику культуру київського християнства, і зауважив, що ніхто не має права позбавити нас цього знання. Також пролунало звернення до парафіяльних спільнот. Щиру подяку владика Аркадій висловив парафіяльній молитовній спільноті ОРАНТА Нерушима Стіна та парафіяльному хору св. Вартоломея. Всі вони наприкінці Божественної Літургії були урочисто нагороджені владикою Аркадієм грамотами і медалями блаженного священомученика Йосафата Коциловського за всі заслуги з нагоди подвійного ювілею.

Окремі слова подяки преосвященний Аркадій висловив пароху ґданської парафії: «Дякую митрату о. Йосифові Улицькому за довголітнє душпастирювання в цій парафії, за великі зусилля, за дбання про єдність у парафії, за матеріальну та духовну турботу – за всі роки невтомної праці».

Секрет успіху місцевої парафіяльної спільноти владика бачить у глибокій вірі та вмінні виставляти пріоритети.

«Наші предки поставили на віру в Бога, зберегли свою ідентичність – релігійну та національну. Вчили нас молитви рідною мовою. Їхня праця принесла плоди. Ми не стали кимось іншим. Про це треба пам'ятати і бути їм вдячними. Жертвували собою, але цю працю треба продовжувати, щоби у нашій церкві і надалі були люди. Дякуючи поколінню, яке виховало нас, яке зробило все можливе, сьогодні ми самі з новим духом відповідальності за народ, за церкву, за свою особисту, індивідуальну ідентичність маємо йти цією дорогою, щоби не стати кимось іншим. Тримаймося з переконанням у вірі наших предків. Тому ставімо на Господа Бога! У Нього найкращий проєкт. Це проєкт любові Бога та ближнього. Такий час зараз, що ще більше потрібно молитви, віри в Бога, потрібно шукати духовного скріплення і не падати духом. Богородиця з великою покорою прийняла рішення Бога щодо неї. Вміймо і ми також, починаючи від Тайни Покаяння, шукати дороги до нашого відродження», – зазначив владика.

Наука предків вчить нас бути відкритими до інших, зберігаючи свою заповітну тотожність, ставитися із розумінням до своїх ближніх.

Народ, який був приречений на небуття, що і сьогодні мусить відстоювати своє право на існування, зумів у місцях, що мали стати могилою народної та християнської душі, виплекати кропіткою працею та щирою молитвою сильну та згуртовану Парафію, і вона поповнюється новими людьми, яких недоля та воєнна нужда змусили полишити домівки і шукати прихистку в чужій країні. Діла Господні незбагненні, і храм, який маленька на той час спільнота отримала і який, здавалося, не відповідав потребам невеликої спільноти, сьогодні наповнюється новими людьми, які шукають Бога в своїй церкві, приходять за словами божої втіхи та спасінням безсмертної душі.

На закінчення богослужіння присутні кількакратно заспівали «Многая літа» і проводові церкви, і ювілярам, і всьому народу. Торжество довершило мирування владикою вірян.

Наступною важливою частиною ювілейного святкування стали «Володимирові читання», проведені Братством Святого Володимира Великого Хрестителя Русі-України. Усі охочі мали змогу ознайомитися з доповіддю «Святість київських княгинь» історикині Національного заповідника «Софія Київська» з Києва, професорки Олени Ясинецької. Вона розповіла про три жіночі постаті, політичну та духовну вагу яких важко переоцінити і які є заслуженими в історії європейського християнства, але недостатньо відомими серед свого народу. Йшлося про Інгігерду Шведську, Анну Київську та Едігну Баварську. Питання історичної ідентичності та постійного усвідомлення себе, своєї історії та духовної і політичної приналежності до західного світу є надважливим, прихованим фронтом цієї жахливої війни. Ми маємо повернути собі вкрадену історію та відстоювати право бути і жити вільними від різноманітних комплексів малоросійства у власній державі.

Дати відповідь на питання «Що на нас чекає в майбутньому?» наразі надзвичайно важко. Але коли йдеться про бурхливу історію нашого народу, то ми знаємо, що за всім стоїть Божа Спасительна Воля. І коли церква – зі своїм народом, то Божий люд знає, що Господь з ними, попри всі труднощі, і виведе їх до нового, кращого життя! ■

Піддиякон Олег ДРЕСЛЕР
Фото надав Богдан Тхір

eprasa.pl 2593333860

«Ресторан, у якому мало бути свято, згорів»: історії молодят, які одружилися під час війни

Весілля для кожного має сакральне значення, адже з цього часу пара зобов'язується проходити життєві труднощі та бути разом в горі та в радості. За час війни в Україні одружилися вже понад 50 тисяч пар. Що саме спонукало молодят взяти шлюбні обітниці та чи вдалося закоханим насолодитися святом – ми дізнавалися у героїв матеріалу.

Ганна та Дмитро

Ганна та Дмитро живуть у Києві. Дівчина працювала маркетологинею в столичному ТРЦ «Ретровіль» – саме туди в березні влучила російська ракета. Чоловік Ганни опановує вебдизайн і паралельно працює у компанії зв'язку.

«Наше весілля було сплановане ще до початку війни. Захід мав відбутися в червні, але війна внесла свої корективи. Я разом з мамою та дружиною брата були вимушені поїхати з країни, тому що ставало дуже небезпечно. Ми були в Німеччині, та вже 15 червня повернулись додому – сумували за домівкою та за своїми чоловіками», – пригадує Ганна.

Через війну в Україні тривалий час не працювали державні установи, тож Ганна і Дмитро не могли зв'язатися із РАЦСом, щоб перенести дату. Коли ж все запрацювало, молодята обрали нове число – 16 липня.

До слова, думок про перенесення весілля у закоханих не виникало. Після повернення в Україну дівчина одразу зайнялася пошуками весільної сукні та інших святкових атрибутів. Ганна згадує, що все складалося напрочуд добре, труднощів із підготовкою не було. Водночас молодята не планували пишну церемонію – день хотіли провести у колі близьких людей.

«Ми дуже хотіли якомога швидше одружитися, нам ніщо не стояло на заваді. За той час, поки ми були в розлуці, наші почуття стали сильнішими. Тоді прийшло усвідомлення, що ми дуже сильно кохаємо одне одного і вже не хочемо чекати на якісь кращі часи. Ніхто не знає, що буде завтра, хотілося побути щасливими саме зараз, тому і вирішили, що навіть війна не завадить нашому щастю», – розповідає Ганна.

Пара влаштувала скромну церемонію, а обітниці виголосили під акомпанемент повітряної тривоги. На весілля запросили тільки друзів та родичів, після офіційних заходів гості повечеряли в ресторані. Замість традиційних весільних букетів, які дарують з подарунками, Ганна та Дмитро попросили рідних перерахувати кошти на відкриту банку – таким чином вдалося зібрати 10 000 грн. Всі кошти відправили на рахунок фонду «Леви на Джипі», які спрямовують гроші на потреби української армії.

Поліна та Тарас

Поліна та Тарас також вирішили взяти шлюбні обітниці, наперекір війні. Пара проживає в Київській області. Поліна під час війни змінила роботу, а також знайшла до душі нове заняття – дівчина ходить на курси шиття. Тарас ж працює проєктантом електромереж.

«Ми заручились в новорічну ніч цього року і планували весілля навесні, 30 квітня, на нашу 4 річницю. 19 лютого я замовила пошиття весільної сукні, але 24 лютого почалась війна і ми виїхали до батьків чоловіка», – ділиться спогадами Поліна.

Приблизно в середині березня пара дізналася, що ресторан, в якому мали святкувати весілля, згорів. Заклад розташовувався на Житомирській трасі, яка стала полем битви на початку російського вторгнення. Після невтішної новини закохані зрозуміли, що їхні попередні плани тепер точно нездійсненні, тож 31 березня просто розписались вдвох в місцевому РАЦСі. За словами Поліни, був страх, що пізніше цього зробити вже не зможуть.

«Декілька разів ми переносили святкування – дуже боялись, що зараз не на часі святкувати цю подію, коли в інших областях щоденні обстріли, окупація...», – каже героїня.

Святкували весілля Поліна та Тарас в Києві, а після повернення додому вирішили провести день з найближчими рідними і друзями в ресторані, без танців, музики та конкурсів. Попри все, це була найкраща подія з початку повномасштабного вторгнення, кажуть молодята.

Ольга та Єгор

Ольга та Єгор родом з Дніпра. До ескалації Ольга працювала адміністраторкою у локальній кондитерській. Власники закладу, по іронії долі, самі з Донбасу – переїхали у Дніпро після 2014 року, коли росія окупувала території області. Після 24 лютого Ольга залишилась без роботи. Наречений дівчини також з Дніпра, працює на пивзаводі.

«Ми разом вже понад 8 років. Весілля постійно відкладали, адже не бачили сенсу в офіційному шлюбі, хоча пропозицію коханий мені зробив ще у 2018 році. Коли почалася війна, у мене з'явилися панічні атаки. Я не могла з ними боротися, тому разом прийняли складне рішення, щоб я їхала з країни. Наречений залишився з батьком вдома, зі мною поїхала мама. Спочатку ми попрямували до Польщі у місто Ряшів», – каже героїня.

З особливим теплом Ольга згадує про цю вимушену подорож – розповідає, що їх з любов'ю прийняли поляки. Жінок прилаштували у центр для українських біженців, годували тричі на день, а також надавали все необхідне. Після Ряшева Ольга з мамою переїхали до міста Полянчик – це невелике курортне містечко.

Звідси жінки мали надію швидше повернутися в Україну, до рідних. Однак ситуація в країні була небезпечною, тож героїня прийняла рішення їхати в Хорватію. Розповідає, що від знайомих дізналися, що там можна знайти роботу, зокрема був попит на працівників в готелях.

«...Ми з нареченим не були в офіційному шлюбі і мали два різні прізвища, на кордоні було багато питань на цю тему. З чоловіком були 24/7 на зв'язку, я йому казала за ці «проблеми» з документами – він мене вислухав і сказав, що, коли я повернуся додому, то ми йдемо до РАЦСу. В Хорватії я прожила два місяці, а на початку червня повернулася додому. Було вже відносно тихо в нашому регіоні і я емоційно відновилася», – пригадує героїня.

Через п'ять днів після приїзду Ольга з Єгором вирушили у РАЦС, заяву подали на вересень. Готувалися до весілля молодята заздалегідь – дівчина каже, що завжди мріяла про звичайний розпис, без пишної сукні та церемонії. Власне, так і сталося, однак день весілля все ж був неспокійним. Макіяж Ользі робили під гул сирен, розписувалися та робили фотосесію також під сирену. Ольга вірить, що Україна незабаром переможе та все налагодиться. Дівчина мріє поїхати з чоловіком у романтичну подорож.

Крістіна та Назар

Кажуть, що від долі не втечеш, і наші наступні герої – чудовий тому приклад. Крістіна та Назар одружилися в Києві, хоча обоє родом з Луганської області. Вони навіть вчилися в одному класі, а потім по черзі переїхали в столицю і зустрілися тут знову. Крістіна за фахом юрист – каже, що її спеціальність дещо вплинула й на сприйняття самого поняття «шлюб».

«Для мене шлюб завжди був більш формальною юридичною дією. Можливо, це профдеформація, але я часто стикалася з ситуаціями поділу майна, визначення місця проживання дітей та іншими бюрократичними труднощами, які офіційний штамп у паспорті робив трохи простішими.

Одружитися саме зараз ми вирішили спонтанно. Назар зробив мені пропозицію на початку серпня, під час нашого першого походу в гори. Ми спочатку думали відкласти весілля на наступний рік – до перемоги, як ми сподіваємося. Зараз майже усі наші рідні та друзі виїхали за кордон і розкидані по 6 різних країнах. Більше того, мої батьки не змогли виїхати і досі живуть в окупації, тому ні про яке велике сімейне свято зараз мова й не йшла», – розповідає Крістіна.

Рішення стати чоловіком та дружиною було прийнято з багатьох причин, одна з них – бюрократія, згадує героїня.

«Не хочеться думати про смерть у 23 роки, але насправді будь-яка повітряна тривога може означати, що ракета летить саме в твій будинок. Тому до перемоги вирішили не відкладати... Відчуття, що будь-який день може стати останнім, змушує швидше робити все, що запланував. Хочеться відчути себе нареченою.

Хочеться, щоб жіночка в РАГСі сказала щось зворушливе про «двох голубів» та «два кораблі». Хочеться, щоб старенька бабуся побачила мене у весільній сукні. Ми не знаємо, що чекає нас попереду, але хочеться встигнути взяти від цього життя максимум», – каже Крістіна.

Молодята відповідально підійшли до планування свята, але коли вони прийшли у держустанову – їм запропонували одружитися через 10 днів. Для Крістіни це стало викликом, адже дівчина любить все планувати. Обручки пара купила за 2 дні до церемонії, а от замість туфель були кеди. Весілля героїня згадує з посмішкою.

«Було дуже багато дзвінків від рідних – стільки разів слово «дякую», мабуть, не казала ніколи. Поки чекали на фотографа, зайшли в кав'ярню, і розчулена нашим святом бариста запропонувала безкоштовний тортик від закладу.

Піднімалися на верхівку Золотих Воріт. Танцювали під акомпанемент вуличних музикантів. Пили шампанське з маленьких пляшечок прямо на ходу. Отримували букети з листівками із Франції, Флориди, Швеції... Дуже багато цілувалися. Спочатку ми думали, що це весілля буде «пробним», а «справжнє» все одно влаштуємо з гостями, музикою і тамадою. Але зараз розумію, що воно і було справжнім. Маленьким, домашнім і тільки нашим», – розповідає Крістіна.

Людмила та Ігор

Людмила та Ігор живуть у Львові, обоє люблять подорожі. Весілля пара планувала ще до війни – розпис мав відбутись 26 березня, а святкові церемонії в червні. 24 лютого герої після роботи мали піти в РАЦС подати заяву, але зі зрозумілих причин цього ніхто робити не пішов.

6.

eprasa.pl 2593333860

ПОДІЇ

Скріншот з події

Мужність українських воїнів бере витік у папському заклику: «Не бійтесь!»

Роль Івана-Павла II у процесі польсько-українського примирення, наслідки його візиту до України та релігійна площина протестів на Майдані в Києві – теми наукової конференції «Польща, Україна, Європа», яка в середині жовтня відбулася у Варшаві в межах цьогорічного XXII Папського дня. Захід організував Фонд «Діло нового тисячоліття».

Під час конференції доповідь «Папа, який не тільки читав, але й формував знаки часу» виголосив проф. Мирослав Маринович з Українського католицького університету у Львові. Він згадав, що будучи в'язнем радянських таборів, з великим ентузіазмом сприйняв звістку про обрання 16 жовтня 1978 р. папою Івана-Павла II. «Ми переконували одне одного, що це покладе кінець комунізму», – згадував Мирослав Маринович очікування в'язнів. Доповідач зауважив, що папа завжди намагався відстоювати позицію греко-католиків при перемовинах з православною церквою та тодішньою москвою. Папа розхитував механізм «східної політики» Ватикану, згідно з яким контакти зі Сходом означали пріоритетність москви над іншими народами. Мирослав Маринович наголосив також, що підтвердження папою прав греко-католиків полягало й у визнанні нелегітимним псевдособору 1946 року, чествуванні кардинала Йосипа Сліпого, визнанні помісності УГКЦ та її самоврядного статусу тощо: «Ось чому українські греко-католики завдячують цьому святому папі відновленням їхніх історичних прав». Він зауважив також, що папа делікатно, але рішуче заперечив відзначення 1000-ліття хрещення Русі не в Києві, де воно відбулося, а в москві, яка була заснована майже на 250 років пізніше. У Ватикані ці святкування тоді минули «києвоцентрично». Роком пізніше (1989) папа провів успішні перемовини з Михаїлом Горбачовим і зміг легалізувати УГКЦ. Спротивом проти пріоритету москви у контактах зі Сходом було й паломництво папи в 2001 р. до України. Очевидно, російська церква сприйняла цей візит як замах на свою канонічну територію, але сам папа свідомо тоді уникав пастки конфронтації з росією, і в його промовах її тема взагалі не звучала. «Визнаючи цивілізаційну роль християнської київської традиції, він водночас не вдався до приниження традиції московської. Християни в Україні були вшановані не всупереч москві, а задля них самих. Це був знаковий маркер іншої бажаної епохи, коли піднесення в пошані одних не призводитиме автоматично до погордливого наступу на інших», – сказав Мирослав Маринович. Він також зауважив, що під час візиту папи постійно порушувалося питання, чи матиме він таке саме значення для України, як візити папи до Польщі в 70-80-х рр. «І сьогодні можна відповісти ствердно, хоча тут йдеться не про політичні залежності, а про привнесення в Україну ще одного нагадування про визначальну роль християнських цінностей», – зауважив професор. Він пригадав, що невдовзі після візиту папи сталася Помаранчева революція, і пізніше, 2013-2014 рр., Революція гідності. Вони щоразу більше віддаляли Україну від росії, не стільки в політичному, скільки в духовному і ціннісному розумінні. «Я певен, що нинішня мужність українських воїнів у сучасній війні з росією бере витік у першому заклику папи: «Не бійтеся!», з якого почалося перетворення Центральної і Східної Європи», – відзначив проф. Мирослав Маринович.

Про роль церкви в процесі польсько-українського примирення говорив проф. Марко Мельник з Вармінсько-Мазурського університету в Ольштині. Він підкреслив, що цей процес триває принаймні з першої половини XX століття, тобто почався майже відразу після трагічних подій між нашими народами. Прагнення примирення сторін було втілено в різних документах, заявах, заходах, таких як паломництва, молитовні зустрічі, освячення цвинтарів чи пам'ятних дощок тощо. «Процес, який католицька церква пропонує обом народам, передбачає насамперед навернення, прощення і, врешті, примирення», – сказав проф. Марко Мельник. Доповідач наголосив, що головним завданням української громади є ексгумація волинських могил і гідне поховання жертв, і такі дії можуть покласти край поганій пам'яті. «Це просто треба зробити!» – наголосив проф. Мельник. Він зауважив також, що примирення починається з Бога, і тому люди, задіяні у цьому процесі, зазвичай є глибоко релігійними. Вони у своєму ділі покірні, терплячі і, головне, не сповідують підхід «ми вас перепросимо тоді, коли ви першими це зробите». Ентузіасти справжнього польсько-українського примирення не хочуть «бити у чужі груди». Доповідач також назвав фактори, які заважають примиренню. Це, перш за все, зосередження лише на муках свого народу. Такі однобічні «сторожі пам'яті», на думку професора, не в змозі об'єднатися. Крім того, у 2015 р. в Польщі та Україні почався конфлікт через нищення могил, пам'ятних знаків тощо. «Ми зараз знаємо, що був це прояв ворожої стратегії російської федерації, але ми дали себе вплутати у це», – відзначав Марко Мельник. Наводячи як приклад «сторожів однобічної пам'яті», які захопили масмедіа, витіснивши справжніх експертів, науковець показав, як легко маніпулювати польським та українським суспільствами за допомогою поганої пам'яті. Водночас у підсумку він зауважив, що сучасне прийняття українських біженців у Польщі – це позитивний наслідок заходів, пов'язаних з примиренням.

Ще один з доповідачів, отець Войцех Сурувка, говорив про різні варіанти «теології Майдану». За думкою православного богослова Кирила Говорунна, на Майдані народилася єдність, яка була «хрестоматійним прикладом громадянського суспільства». Це суспільство ототожнювало себе з такими цінностями, як гідність, чесність, взаємодопомога, невживання сили, самопожертва. Таке суспільство, за Говоруном, випередило у своєму розвитку церкву, бо почало жити тими цінностями, про які церква забула. Ще один згаданий доповідачем греко-католицький богослов і перший ректор Українського католицького університету у Львові о. Михайло Димид бачить у Майдані втілення неподільної церкви. Адже в одній каплиці на Майдані молилися представники різних конфесій. Там, за богословом, проявився той самий дух єдності і братерства, який був за часів перших християн. І там також були важливими не конфесії, а саме вчення Христа. Ще один зі згаданих церковних вчених, римо-католицький богослов Петро Балог, обмежує роль церкви на Майдані передусім функцією пророчого сумління, нагадування людям про основні християнські цінності.

Так чи інакше, усі учасники конференції не мали сумніву, що революційні настрої українців останніми роками – це прояв прагнення свободи. З цього випливає й нинішня сталева витривалість у протистоянні російській варварській агресії. Доповідачі переконані також, що така позиція українського суспільства ґрунтується на християнських цінностях, в сучасному світі загалом забутими як людьми, так і церквою як організацією. ■

Григорій СПОДАРИК

Продовження з 5 сторінки

«Спочатку все відклалося на невизначений термін. В перші місяці взагалі думали все відкласти, проте в червні-липні, коли всі адаптувалися до ситуації, що склалася, вирішили все ж не відкладати, бо не відомо, що могло бути далі. Плюс поштовхом було те, що заяву можна було тепер подавати не за місяць, а за 1-2 дні до розпису. Окремим приводом розписатись було і те, що тепер вже чоловіка могли призвати на службу. А там невідомо, що могло бути.

Ми довго зустрічались, тому це рішення і так було прийняте завчасно. Свята не було, як такого – ми просто пішли до РАЦСу, без церемонії, без запрошених родин чи друзів», – розповідає Людмила.

Вінчання в храмі у пари не було, як і святкування весілля. Однак на згадку молодята влаштували собі фотосесію, прийшли привітати пару й найближчі друзі. Хоча спершу свято планувалось масштабне – розраховували близько на 100 осіб, ділиться у розмові героїня.

Настя та Сергій

Настя та Сергій живуть в містечку Українка, це неподалік від Києва. За фахом дівчина – архітектор. Крім цього, героїня також волонтерить у Пласті, малює та плете традиційні українські бісерні прикраси – зокрема, силянки та стрічкові ґердани. Чоловік

Насті – інженер, але наразі Сергій залучений до роботи у волонтерському штабі: працює з переселенцями, допомагає забезпеченням хлопцям на передовій.

«Розмови про одруження були давно, бо ми зустрічалися досить довгий час. Я собі уявляла, що та як мало б бути, і якось відчувала, що Сергій планує робити пропозицію ще в грудні місяці. Ми саме поїхали на мій день народження до Латвії.

Були ситуації, що думаєш: «Ну от зараз, це ж ідеальний момент!». Але ні. Як виявилось потім, пропозиція була дуже гарно спланована, але трапилось все не за планом. Пропозицію руки і серця я почула від Сергія в перший тиждень Великої війни під час повітряної тривоги. Я сміюся з цього. Підібрав момент, коли рішення треба приймати швидко і без варіантів відступу», – розповідає Настя.

Героїня зазначає, що рішення про весілля не було спонтанним. Пара разом вже 6 років, і за цей час закохані пройшли немало труднощів – а от починалося все з дружби.

«Війна показала, що все дуже хитке. В один момент можеш мати все, а в інший – нічого. І ми хотіли створити щось вічне – щось, що матиме розвиток. Нехай це прозвучить пафосно, але в моменти, коли земля йде з-під ніг, важливо мати опору, яка буде підтримувати», – каже Анастасія.

За словами дівчини, молодята одразу прийняли рішення – свято буде для найближчих. Найважче було емоційно підготуватися до весілля, адже новини з фронту були важкі і тривожні.

«Часто хотілося просто тихо розписатись і все. Але все ж зібрались і зробили камерне весілля. Ми багато спілкувались, фотографувалися, танцювали. Ми з Сергієм підготували фільм з нарізкою яскравих моментів-спогадів наших стосунків. Гостей це дуже розчулило. Також зробили невеликі сувенірні магніти, з написом «Любов завжди перемагає». Це було гаслом нашого весілля. Загалом, ні трішечки не шкодуємо, що вирішили все ж організувати наше свято. Тому що навіть у темні часи (особливо у темні часи!) ми потребуємо яскравих емоцій. Вони стають надзвичайно цінними і сильно викарбовуються в пам'яті», – ділиться теплими спогадами Настя. ■

Тетяна СЕМАКОВСЬКА

Всі фото надані героями матеріалу

eprasa.pl 2593333860

ІНТЕРВ'Ю

«Важливо не загубити себе у цей важкий час»

Максим Несміянов родом із Миколаєва, після переїзду до Києва співпрацював з великими українськими медіаканалами та мав власні телепередачі. Повномасштабне вторгнення Максима та його сім'ю застало у Ірпені, що на Київщині. На початку березня чоловік вирішив піти на службу, аби захистити Україну від російських загарбників.

– Розкажи про своє життя до повномасштабного вторгнення та над якими проєктами ти працював?

– З 2013 року я виконавчий директор Союзу прав споживачів України, з 2015 ми почали працювати з великими медіапрограмами, до цього працювали з новинами – просто консультували. У 2015 році почали консультувати програму Ольги Фреймут – «Інспектор Фреймут». З 2017 року вже почав запускати авторські програми на телеканалах: «Прямий», «Україна 24», рубрики на «1+1» та на «ICTV». Ми проводили перевірки супермаркетів, кафе та інших місць громадського харчування у Києві та різних регіонах країни. У 2021-му зробив свій канал на ютубі і почав передавати відеоканалам. Весь цей час займалися перевіркою якості товарів у магазинах, потім перейшли на більш широкий спектр – проблеми при наданні послуг, проблеми при продажі промислових товарів, наприклад, коли людині у магазині продали зламаний телефон і не хочуть його ремонтувати або повертати гроші. Проводили й перевірки міст. Була цікава історія у Запоріжжі. Там був якийсь супермаркет із 90-х. Ми виявили у них велику кількість прострочених продуктів та ковбасу з цвіллю. Продавчиня погодилася і сказала, що все прибере. Ми приїхали наступного дня, а вони не прибрали. Жінка викликала поліцію, а заяву написав я, розписав всі позиції та порушення законодавства, і магазин закрили. Я не хотів, щоб їх закривали, у мене була вимога прибрати прострочені товари, але позаяк вони цього не зробили, ми пішли більш жорстким шляхом. У них там було порушення на порушенні. Я спеціаліст у галузі якості, стандартизації та сертифікації, закінчував Одеську академію технічного регулювання та якості. Я розумію про що говорю.

– Наскільки я пам'ятаю, ти жив в Ірпені до повномасштабного вторгнення?

– Так, ми з дружиною переїхали в Ірпінь у 2021 році. Прожили трохи більше року і почалася повномасштабна війна.

– Як ви звідти виїжджали і що відбувалося тоді у місті?

– На першому етапі я не виїжджав. Я 23 вже лютого зрозумів, що все, справи погані. Я чисто інтуїтивно це зрозумів. Дружину з дитиною намагався у літак посадити, бо для мене вони – найбільша зона ризику. Але вони не захотіли виїжджати і сказали, що я панікер. У мене телефон був вимкнений і 24-го я бачу, що у мене багато пропущених викликів, дивлюся новини, а там – повномасштабне вторгнення. Я швидко виходжу у магазин, дивлюся на черги у банкомати, черги за продуктами. Набираю галети, консервацію, для дитини пастилу. Я розумів, що зараз почнеться, треба ж його якось відволікати. Заходжу додому, дружина плаче і питає, що робити. Я сказав, щоб виїжджали – вони сідають з друзями до автівки. Друг, який їх вивозив, мав повернутися, тому залишив мені собачку. Так у мене утворилася команда – я, моя кішка і собака. І цією командою ми були з 24 лютого по 8 березня в Ірпені. Нашу квартиру трохи підбило, коли мене не було вдома. Снаряд прилетів на балкон, вибив двері у кімнату: уламок відірвав метр підлоги, а сам снаряд впав вниз і все спалив у сусідів. Всі живі, тільки чоловік сусідки трохи постраждав. Тоді в Ірпені не було довго зв'язку, мости були підірвані. Машина є, а виїхати нема куди. Я тоді навіть публікував дописи у фейсбуці – якщо залізти на високу будівлю, то можна було зловити трохи мобільну мережу. Коли у місто зайшли кадирівці, і я дізнався, що розпочалися розстріли, то вирішив йти у сторону

Києва. Трохи смішного розкажу. Ще у перші дні у чоловіків з під'їзду питав, що робитимемо, вони запропонували піти у партизани. Я кажу, давайте. Бачу, що у них є пиво з рибою. А я взагалі не п'ю. Пішов додому, але вдома було важко, я на той час там вже майже два тижні сидів. Гуляв, збирав їжу у друзів, вони мені ключі залишили. Через три дні, десь приблизно 28 лютого, виходжу у двір, стоїть сусідка, питаю, де партизани? Вона каже, що все, пиво закінчилося з рибою, партизани у Київ пішли (сміється). Я хотів піти у військкомат на місці, але за вказаною адресою була новобудова. У районі Ірпеня, де я жив, все погано стало десь 6-7 березня. Тож, 8 березня рушив у Київ, щоб віддати собаку та піти в армію. Кішку я залишив друзям з кормом, а собаку треба було доставити до Львова. У Києві мені не було де жити, бо я взяв ключі не від тієї квартири, у яку їхав. Був стресовий стан. Я чомусь одягся у все біле: білі спортивні штани, білі кросівки, біла куртка, і собака мене забруднив лапками, бо його треба було нести на руках. Я пса відправив і мав йти в армію, але виглядав як безхатько *(сміється)*.

– Тож як ти опинився в армії і чи був у тебе військовий досвід до цього?

– У 2005-2006 році я був на строковій службі у Державній прикордонній службі, у військовому білеті написано «старший стрілок прикордонної служби», то й повернувся до своїх функціональних обов'язків – і з 10 березня я знову у прикордонниках. Прийшов зранку, запитали, як самопочуття, медогляд не проходив, показав військовий квиток, мені видали форму і сказали приходити завтра, щоб вже їхати. Також сказали, що поїду або на Схід, або на кордон із білоруссю, мені було все одно. Але потім все змінилося, мене перевели у резерв і відправили на навчання, тому що було багато охочих.

– Чи бачився ти після цього із сім'єю і як часто вдається поспілкуватися?

– Вони досі за кордоном. Коли у нас закінчилися навчання десь у травні, то вони приїхали на 4 дні, і наступного разу я їх побачу вже наступного року, якщо нічого не станеться форс-мажорного. Я, якщо чесно, їх обманюю: сказав, що стою на кордоні з білоруссю, а сам перебуваю на Сході. Я там раніше був, от і далі граю у цю гру, щоб дружина не переживала.

– Як тобі новий досвід та що на службі далося найважче?

– Є низка проблем, які я не можу озвучити. Зрозуміло, що зараз їх вирішити не вийде. Чи вийде після війни, я не знаю. Є люди, яких не зрозуміло, навіщо мобілізували або направили не у ті війська. Наприклад, у нас є хлопець, якому релігія забороняє брати у руки зброю, але він сміливий та працьовитий, береться за будь-яку справу: валити дерева, міняти двигуни, будь що. Він не дезертир і не боягуз. Просто між вибором вбити чи померти, він радше обрав би померти – тож нащо його відправили у бойовий підрозділ, він би міг бути дуже затребуваним в інших військах. Можу ще сказати, що з того часу, як я служив в армії, дуже змінилася якість солдат – вона зросла. Моральний дух у нас дуже високий.

– Як тебе змінила війна?

– Здається, що як був на позитиві, так і залишився. Як і раніше, будую плани. Зрозумів, що для мене найголовніше – не загубити себе у цей важкий час, бо все рано чи пізно закінчиться, а я маю залишитися людиною, бо треба додому, до сім'ї повертатися. Дружина та дитина мають зустріти того, кого вони відпускали. ■

Валерія ГУРЖИЙ

Фото з архіву героя статті

eprasa.pl 2593333860

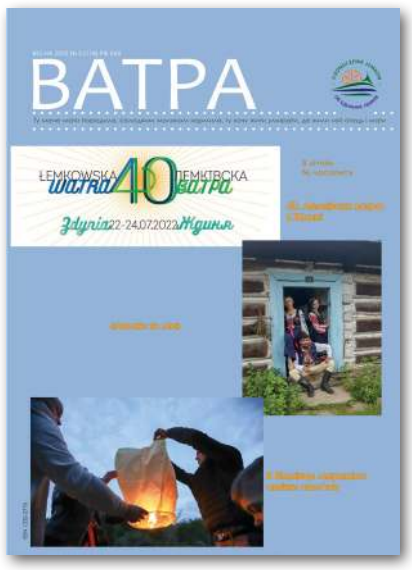

«Ватра», № 3, 2022, 28 с.

«Ватра» відзначає ювілей

Хоча ювілейна лемківська «Ватра» в Ждині вже давно позаду, а організатори вже планують фестиваль наступного року, ми повернемося на мить до цьогорічного свята. Все через № 3 квартальника «Ватра». Виявляється, разом із 40-м лемківським фестивалем у Ждині свій ювілей 30-ліття мав і друкований випуск «Ватри».

«Юж тілько часу гостиме в Ваших хижах. Протягом тридцетьох років в квартальнику похилямеся над темом втраченого майна, лісів, друкуєме статті про акцію „Вісла" та інши історични теми. „Ватра" фурт змінятся і знає найти своїх читачів майже по цілому світі. І так, в першім номери било 16 сторінок – а гнеска маме їх 26. В жовтни 2001 рока в № 4 (35) введено кольорови сторінки. Од 2011 рока можна нас читати „он-ляйн". Не рідко змінятся і графічне оформленя часопису, адже хочеме би і папірьова і електронна версія тішили Ваше око», – читаємо на шпальтах найновішого номера видання Об'єднання лемків (ОЛ). До новини про ювілей журналу прикріплено скан обкладинки першого номера газети за 1 липня 1992 року.

Сьогодні «Ватра» – це один з двох лемківських друкованих часописів у Польщі. Його першими редакторами були Михайло Ковальський та Петро Шафран. Перший номер був підготовлений у 1992 році на «Лемківську ватру» у Ждині. У перші два роки «Ватра» виходила раз на рік і була присвячена саме цьому заходу у Ждині. Пізніше кількість номерів зростала. Тепер це квартальне видання виходить накладом 1300 примірників і потрапляє не лише до розповсюджувачів при парафіях, але й безпосередньо до читачів в Україні, і навіть в Америці. З 2019 року лемківський квартальник очолює Анна Буковська, яка мешкає біля Лігниці. Раніше головною редакторкою була Вікторія Гойсак з Лемківщини.

Від початку створення видання у ньому публікується інформація та новини, пов'язані з життям, культурою і діяльністю лемківської громади в Польщі, Україні, Словаччині та Канаді. На його шпальтах обговорюються історичні та культурознавчі питання, а також проблеми, що стоять перед лемківською громадою. У «Ватрі» можна знайти звіти подій, спогади й описи лемківських традицій і звичаїв. Звичайно, є й матеріали для наймолодших.

Все це представлено і в останньому № 3 журналу. Його електронну версію можна завантажити на сайті ОЛ. А що нового у ньому?

Якщо йдеться про матеріали на історичні теми, то у виданні є текст про виселення українців, зокрема лемків, у 1947 році. Такої теми не могли не торкнутися, оскільки цього року у Польщі українці відзначають 75-ті роковини акції «Вісла». Цього разу героєм журналу став професор Ян Пісулінський з університету у Ряшеві. Історик є автором книги «Акція спеціальна „Вісла"» («Akcja Specjalna „Wisła"»). У травні цього року відбулася прем'єра другої, розширеної версії книги.

В інтерв'ю з Назаром Олійником, опублікованому у квартальнику, історик торкнувся причин проведення цієї операції. Серед іншого він відповідає на питання, чи виселення було потрібне для знищення УПА.

«...від січня 1947 року і до її початку (акції „Вісла" – прим. ред.) від рук українського підпілля загинуло десь менш як 30 осіб. З чого половина була українцями. Їх вбили за співпрацю з комуністичною владою. Таким чином, можна сказати, що втрати поляків у цей час були вкрай малими. Не було ніякої загрози в плані геноциду. Акцію „Вісла" не можна кваліфікувати як покарання, так само як і крок для протидії якійсь серйозній загрозі. Діяльність українського підпілля занепадала. По-перше, поляки не були вже ціллю нападів. Зокрема, впродовж майже двох років вони були союзниками. Українське підпілля еволюціонувало і, зрозуміло, братовбивча війна приносить користь лише совєтам. Тому була співпраця з польським підпіллям. (...) у випадку акції „Вісла" базове питання – чи потрібне було виселення населення. З військової точки зору, це можна було б зробити без депортації, хоча це б тривало довше. Армія пішла по лінії найменшого спротиву», – каже професор Ян Пісулінський. Історик розмірковує, серед іншого, про те, чи виселення українців можна вважати етноцидом.

Окрім розмови з професором, редакція помістила два вірші, автори яких торкаються акції «Вісла».

Ще одна розлога стаття на історичну тему розповідає історію мешканців села Новиця Горлицького повіту. У третій уже частині матеріалу «Хвилина з минулого» Адам Вєвюрка розповідає про долю своїх рідних та інших «нововісян» у повоєнні роки.

Як і в попередніх випусках «Ватри», Адам Вєвюрка пише також про школу у Лігниці. Цього року виповнюється 65 років з дня її заснування. За цей період школа кілька разів змінювала місце розташування. Адам Вєвюрка описує історію шкільних будівель та гуртожитків, де жили учні. Про це можна прочитати у матеріалі «В порогах лігницького ліцею».

Традиційно зі сторінок журналу дізнаємося про діяльність Центру культури ім. Богдана-Ігоря Антонича в Горлицях, а також інші події. У «Лемківській хроніці» часопису розмістили також короткі повідомлення про те, чим жила громада, у тому числі фоторепортажі з подій. Є у «Ватрі» і дитяча сторінка з віршами, ребусами та іграми, а також вітання ювілярів. ■

У Лосі поховали людські останки, знайдені на березі Климківки

«Від імені лемківської громади просимо звернути особливу увагу на виявлення людських останків у водоймищі Климківка...» З такими словами до місцевої влади Горлицького повіту звернулися представники Об'єднання лемків. Поліція продовжує розслідування, оскільки деякі могили хтось міг розкопати.

Справа набула розголосу 19 вересня, коли туристи повідомили поліцію у Горлицях, що на березі водосховища Климківка (Горлицький повіт) виявлено людські останки. Крім самих останків, було знайдено також фрагменти пошкоджених надгробків. Як виявилося, це залишки колишнього кладовища, яке колись було на цьому місці. Нагадаємо, що Климківське водосховище – це дамба, створена на річці Ропа поблизу сіл Климківка, Лосє та Устя-Горлицьке. Ще до початку наповнення його водою, після завершення будівництва дамби у 1994 році, людські останки з Климківського кладовища були ексгумовані. Їх перенесли в спеціальний квартал на цвинтарі у Лосі. Сьогодні тамтешня вода використовується в енергетичних цілях. Цього року в повіті була сильна посуха, яка знизила рівень води. Через це на території водосховища з'явилися змиті водою людські кістки.

На цю справу зразу відреагувало Об'єднання лемків. В офіційному листі до війта ґміни Ропа, війта ґміни Устя-Горлицьке та директора Регіонального управління водного господарства в Ряшеві (Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Rzeszowie) представники організації навели історію лемківського села Климківка, де «разом жили лемки, поляки, євреї та роми».

«...Будівництво штучного водосховища остаточно припинило існування села у відомому всім вигляді. Багато вдалось врятувати – з різним результатом: намагалися перенести тіла предків, реконструювати унікальну церкву, знайти нове місце проживання для людей, яких вода вигнала з рідного села», – написали автори в документі. Члени ОЛ просили негайного втручання у цю справу, а також передання зібраних кісток на парафіяльний цвинтар у селі Лосє.

«Багато родин із Климківки переїхало до цього села. Туди ж перенесли багато могил. Наша організація пропонує всіляку допомогу у справі охорони та поховання людських останків, які зараз знаходяться у водоймищі в Климківці», – наголошують у листі члени Головної управи Об'єднання лемків.

Останки за дорученням прокуратури охороняють поліцейські. І місце, де їх знайшли – теж під охороною. Про це лемківську організацію повідомило Державне водне господарство – Польські води, якому належить територія під водосховищем. З самого початку справою займалася і прокуратура у Горлицях, адже знайдені сліди могли свідчити про наругу над місцем поховання. Також прокуратура мала розглядати гіпотезу наруги над останками та навіть спроби пограбування могил.

Виявляється, поліцейські виїжджали на водосховище кілька разів, бо на місці виявили чергові кістки. Всі вони були спрямовані в прозектуру. Як повідомляє портал gorlice24.p, посилаючись на слова війта ґміни Ропа Кароля Гурського, 24 жовтня людські кістки, знайдені поблизу Климківки, поховали на цвинтарі в Лосі, в одному з кварталів, де знаходяться останки ексгумованих у 90-х роках.

Наразі поліцейські з Горлиць ще розслідують цю справу. ■

Сторінку підготував Павло ЛОЗА

Zjednoczenie Łemków uruchamia bezpośrednią pomoc dla osób uciekających przed wojną.
Konto do wpłat na pomoc: **09 1240 5110 1111 0011 1189 0340**

eprasa.pl 2593333860

Історія

Незавершена справа Пилипа Орлика

350 років тому, а саме 21 жовтня 1672 року народився чоловік, якому судилося стати «Дон Кіхотом» нового часу, але в «ліпшому, ідеальному значенні». Так прозвали Пилипа Орлика історики, а сучасники запам'ятали як борця за незалежність держави, якої він так і не діждався, але віддав їй все життя – до останку. Благородний, щирий патріот, він служив Україні і боровся проти злої сили, яка й зараз хоче її знищити.

«...прийшла наша пора...»

Восени 1708 року король Швеції Карл XII рушив походом на москву, але завернув в Україну, де його чекав майбутній союзник гетьман Іван Мазепа, котрий звернувся до своїх козаків із палкою промовою: «Братія, прийшла наша пора... Помстимося москалям за їх тривале насилля над нами, за всі скоєні жорстокості і несправедливості, збережемо на майбутні часи нашу свободу й права козацькі од їх посягань!» Фінал того походу загальновідомий: він завершився поразкою шведів і козаків Мазепи під Полтавою, відступом союзників через спекотні степи Правобережжя до Бугу, переслідуванням їх московською кавалерією і кривавим побоїщем на берегах ріки. Переправитися через Буг вдалося не всім: до Бендер в липні 1709 року прибули близько 50 провідних старшин Мазепи, майже 500 його козаків та більше 4000 запорожців на чолі із кошовим Костем Гордієнком. Невдовзі, а саме в ніч з 21 на 22 вересня, тяжко хворий Іван Мазепа помер. А в наступному – 1710 році, 5 квітня новим гетьманом був обраний найближчий помічник покійного, генеральний писар Пилип Орлик. Він належав до числа наймолодших і найбільш освічених очільників козацтва: Орликові було всього 37 років, він знав декілька іноземних мов, розбирався у філософії та літературі, вмів писати трактати й панегірики, та не мав справжнього щастя. Більше тридцяти останніх років свого життя Орлик, немовби «лицар сумного образу», провів у блуканнях теренами Європи. Він мав мрію – відродити на її мапі зниклу державу «Україну-Русь». Але, на відміну від літературного, надуманого мрійника Дон Кіхота у нього все ж таки були певні підстави для цього.

▲ Пам'ятник Пилипові Орлику в Києві

«Конституція Пилипа Орлика»

Найбільш відомий в історії документ, пов'язаний безпосередньо із Пилипом Орликом, – це «Пакти Конституції прав і вольностей Війська Запорізького...» (або на латині «Pacta et Constitutiones legume libertatumque Exercitus Zaporoviensis»), який був прийнятий в день обрання його гетьманом. Якби Орлик більше нічого й не зробив, то вже цими «Пактами» він би залишився в історії. Фактично, ця перша Конституція на континенті, хоча й не всі це визнають, – плід колективної праці гурту козацьких старшин. Найбільш вагомий внесок належить самому гетьманові та його однодумцям – Андрієві Войнаровському та Григорієві Герцику. «Пакти» складалися із вступу-преамбули та 16 статей, які повинні були не допустити виникнення самодержавної влади в Україні в найгіршому її варіанті, як у сусідній росії. В них говорилось, що після визволення України з-під «невільного ярма московського» панівною буде православна віра, а незалежність держави гарантуватиме Швеція. Сформульовані були й основи представницького парламентського ладу країни з поділом на три вітки – законодавчу, виконавчу й судову владу, підзвітну й контрольовану, але незалежну від гетьмана. Встановлені заборони й обмеження гноблення й утисків козаків та іншого населення України. Це був доволі прогресивний, як на той час, документ, який, говорячи словами Наталії Полонської-Василенко, став «маніфестом волі української нації перед цілим культурним світом...»

Походи в Україну: вороги й союзники

Найпершим і, незважаючи ні на що, найпослідовнішим союзником був король Швеції Карл XII. До нього в першу чергу звернувся Орлик, наполягаючи, щоб король не складав зброї, аж поки Україна не буде визволена із «московського ярма». На десять років молодший за Орлика, надзвичайно амбітний і войовничий монарх постійно підтримував гетьмана, аж до своєї трагічної смерті у 1718 році. Опинившись після Полтавської битви на терені Османської імперії, Карл XII постійно підштовхував султана і його васала – кримського хана до війни з росією. В 1711-1712 роках Пилип Орлик взяв участь у походах турків і татар на українські землі, маючи намір звільнити їх і відновити незалежну козацьку державу. Однак, походи скінчилися трагічно: «дикі татари» перейшли до грабунків і захоплення в полон мирного населення, а турки в червні 1712 року підписали Андріанопільський договір з росією, умови якого були дуже тяжкими: Лівобережжя України відійшло до останньої держави, а Правобережжя – до Польщі. Становище українців на чужині стало дуже тяжким, почалися конфлікти серед старшини: отаман Кость Гордієнко з частиною козаків повернувся на Січ, Пилип Орлик надумав їхати до Швеції, порівнявши свій від'їзд із почуттям «моряка», який після життєвих бурь «виглядає ясної погоди і спокійного порту». Гетьмана «у вигнанні» супроводжували 24 особи, серед них – дружина Ганна і шестеро дітей. В червні 1714 року вони прибули у Швецію.

Шведське королівство: неспокійна гавань...

Перед своїм від'їздом Пилип Орлик написав працю «Вивід прав України», в якій стверджував, що Переяславський договір 1654 року московити використали, щоб почати «командувати мовби господарі» в Україні. І європейці, вказував автор, «ті, що дбають про інтерес цілої Європи і кожної її держави зокрема, легко зрозуміють небезпеку для свободи Європи від такої агресивної держави». Ці слова зараз дуже актуальні, бо путін, який хоче наслідувати «собіратєля зємєль» Пйотра I, зробив «агресію» основою своєї зовнішньої політики. Хоча насправді вона властива усім московським правителям.

Що ж відносно становища Орлика в Швеції, то воно було нелегким. Із пенсії в 13 тисяч срібних талерів, призначеної королем, більше 4000 йшло на утримання його гетьманського штату. Він вліз у великі борги, заставив купцям свої клейноди, а потім, щоб викупити їх – діамантовий перстень і золотий хрест. Карл XII теж був винен йому велику суму (100 тисяч талерів), яку взяв у борг в Україні, але так і не віддав, загинувши в Норвегії. В жовтні 1720 року Орлик зі своєю родиною залишив Стокгольм і виїхав до Західної Європи.

Блукання по Європі

Пилип Орлик став міняти місця проживання й країни: він жив в німецьких землях, потім переїхав до Чехії і Польщі. Його дружина й діти ховалися по монастирях, а гетьман «в еміграції» писав листи до правителів держав та зустрічався з їхніми міністрами, щоб підштовхнути до війни з росією. Почалося справжнє полювання на Орлика: у Варшаві російські шпигуни схопили його родича Григорія Герцика, у Гамбурзі – Андрія Войнаровського. Їх вивезли до росії, але самому гетьманові вдалося уникнути гіркої долі. Влітку 1721 року Орлик перебував у пригніченому стані. Він вже думав відійти від політичної діяльності. І тут згадав про Туреччину: політичний вигнанець, який не зміг знайти безпечного середовища у Європі, напросився на «почесний полон» в Османській імперії.

Останній притулок й останні блукання

Пилип Орлик прибув до Хотина, звідки його відправили до міста Сереса (в Македонії), а потім в Салоніки (в листопаді 1722 року). Тут він прожив 12 років, без родини і зв'язків з батьківщиною. Але не витрачав час даремно: брав участь у богослужіннях і диспутах, листувався з європейськими можновладцями, спілкувався з дипломатами, урядовцями і священниками, які його відвідували. І мав мету тільки одну: визволити Україну з-під «московського ярма».

В 1734 році, після звільнення з «почесного полону», він зробив останню спробу організувати військовий похід на українські землі: зібрав близько 2000 козаків, але брак коштів змусив Орлика розпустити своє «військо». Він виконував обов'язки експерта турецького уряду з російських, польських і шведських питань, відвідував разом із сином Григором європейські двори, підбурював їх до війни з росією. «Ніколи я не перестану шукати всіх легальних засобів, щоб заявити мої права і права моєї нації на Україну», – писав він в одному з листів, незадовго до смерті. 24 травня 1742 року, без надії побачитися з усіма рідними, Пилип Орлик залишив цей непривітний світ. Нескорений «Дон Кіхот» України відправився на пошуки кращого. ■

Анатолій ШОРОХОВ

Фото з Вікіпедії

eprasa.pl 2593333860

КУЛЬТУРА

«Час усіх нас наздогнав»

Провідний український художник Матвій Вайсберг народився 28 грудня 1958 року в Києві у родині шахіста Семена Вайсберга і мистецтвознавиці Шелі Гарцман. Його дідом був поет Матвій Гарцман. Бабця з боку батька – семиразова чемпіонка України з шахів Берта Вайсберг. Закінчив Республіканську художню школу ім. Т. Г. Шевченка та відділення книжкової графіки Українського поліграфічного інституту ім. Івана Федорова (1985). З 1982 року представляє свій живопис, з 1988-го бере участь у групових виставках в Україні та за кордоном. Перша персональна виставка відбулася в 1990 році в Музеї історії Подолу. Загалом брав участь у більше ніж 50 персональних та групових експозиціях. Серед найвідоміших живописних циклів – «Сім днів», «Юдейська пустеля», «Антропний принцип», «Пляски», «Сцени з ТаНаХу», «Pur Vital», «Стіна», «Небеса німують». У 2014-му зробив другу живописну серію «Стіна», яку навіяли події Майдану, свідком і учасником яких був автор. Це потужна рефлексія Революції гідності в образотворчому мистецтві. Твори Матвія Вайсберга знаходяться в музеях та приватних колекціях України, Італії, Німеччини, США, Великої Британії, Ізраїля, Литви та інших країн.

Перебуваючи в березні-квітні за кордоном через сімейні обставини, Вайсберг створив ще один мистецький документ часу – «Дорожній щоденник». Як згадує сам художник, він виїхав лише з найнеобхіднішими речами. На першій зупинці в Польщі купив фломастери – сині і жовті – і 100 аркушів чорного паперу. Малювати для Матвія тоді стало буквально справою виживання. Спочатку з'явився автопортрет. Потім – «Янгол ЗСУ» – небесний охоронець з мечем, що захищає людське море під ним. Портрет Тараса Шевченка, російський корабель, який іде у відомому напрямку, тривожні силуети дерев на порожніх улицях, нічні шосе, сліди літаків у небі...

Окремий внутрішній цикл склала «Тонка червона лінія» – 11 аркушів, намальованих за мотивами побаченого в мюнхенських музеях, у першу чергу з місцевої Гліптотеки. На горизонтальних полотнах – частини стародавніх статуй, окреслені білим контуром на чорному тлі, розташовані над і під червоною лінією в якості знаменника. Ці роботи були намальовані, коли героїчна оборона Маріуполя досягла апогею – і своєю виразністю просто б'ють під дих.

Але активність митця не обмежується тільки малюванням. Він взяв участь у Венеційській Бієнале; виставка «Дорожнього щоденника» пройшла нещодавно у надзвичайно символічному місці – в Гаазі; а в Сієтлі, в театрі Pacific Northwest Ballet відбулася прем'єра балетної вистави Wartime Elegy з декораціями Вайсберга. Постановку міжнародно визнаного хореографа, українця за походженням Олексія Ратманського починають і закінчують меланхолійні мініатюри: чотири пари танцюють під музику видатного вітчизняного композитора Валентина Сильвестрова та на фоні картин Вайсберга: уламки статуї воїна з «Тонкої червоної лінії» та «Ніка Олімпійська» зі «Щоденника». Дві центральні мініатюри, навпаки, мають жартівливий характер: окремо хлопці, окремо дівчата витанцьовують під коломийки на тлі одного з полотен Марії Примаченко. Власне, спектакль – це дуже переконливий образ того, що зараз відбувається в нас, створений мовою балету.

З урахуванням того, наскільки важливі зараз подібні проєкти, ми вирішили поговорити про них безпосередньо з Матвієм (далі пряма мова Вайсберга).

Венеція

– Ти знаєш, що кожна участь України в Бієнале неодмінно супроводжується скандалами. Я такої слави не шукаю і взагалі ніколи себе не пропоную – один із моїх принципів. Але і від пропозицій не бігаю. Коли я поїхав до Європи, то почав малювати «Дорожній щоденник», дуже нервово виставляти його у Фейсбуці, бо мені здавалося, що це якась частка мого внеску в загальну справу. Раптом мені написала кураторка українського павільйону у Венеції Ольга Балашова: «Дякую тобі за це». Для мене це були не просто слова. Бо я тоді просто хворів. В Києві я зараз почуваюся набагато краще, незважаючи на обстріли. А коли ти далеко, то здається, що все дуже погано. Ольга продовжує: «Ти листа прочитав?» Виявилося, що це офіційне запрошення на венеційську Бієнале в ролі учасника нового проєкту. Мене висмикнули за роботами в інтернеті і покликали.

В проєкті були задіяні художники, що почали працювати після 24 лютого. Проєкт віртуальний, іншим він бути не міг. Ми висилали цифрові копії своїх картин. Там друкували постери з них. Організатори Бієнале надали майданчик у парку Джардіні Наполеонічі і назвали його «Пьяцца Україна». Наші куратори побудували будинок з дерева, спеціально обпаленого вогнем. І там повісили постери, зроблені з наших картин. Як на мене, вийшло сильно. Єдине – бракувало звуку. Я запропонував їм, щоби вони підключили відповідну програму, тож коли б в Україні оголошували повітряну тривогу, вона сама собою звучала би там теж. Спочатку наче італійці були проти, але потім пізніше там усе ж таки зробили саме так. До речі, я ніколи не був у Венеції, і ось нарешті. З такого приводу.

Вийшла досить строката, досить нервова інсталяція, але – як крик. Все по-чесному. Помітно, що мали замало часу і робили швидко. Але і в цьому був сенс і така навіть життєва вишуканість.

Балет

– Історія з балетом почалась у Мюнхені. Я ходив по місту і дивився, де є наші українські прапори. Побачив один на опері і виклав у Фейсбуці. І майже одразу мені написав Олексій Ратманський: «Ти в Мюнхені?» Ми знайомі особисто дуже давно, з того часу, коли він ще працював у нашій опері. Він мені пропонував співпрацю, коли робив балет за картиною Руссо «Повозка». Але я тоді ще був не готовий. Він на вид теж поранений. Б'ється за Україну на світовому культурному фронті. Тож Олексій, перебуваючи на ту мить теж у Мюнхені, запропонував мені зробити декорації до його нового балету в Сієтлі. Я йому сказав: «Ось мій „Дорожній щоденник", роби що хочеш». Він вибрав кілька картинок, зв'язав мене зі своєю художницею. Спочатку виявилось, що театральні люди занадто театрально мислять. Я засумував трошки. Але продовжував малювати «Щоденник». І Олексій натрапив зрештою на «Тонку червону лінію». Узяв звідти лежачого воїна. Шматок неба з іншої картини. І попросив мене ще намалювати Ніку, богиню перемоги. Нема питань. Вирішив робити не Ніку Самофракійську, яку всі й так знають. Знайшов Ніку Олімпійську. Зрештою, ці малюнки на 50 метрів розігнали в Сієтлі. Спектакль вийшов вражаючий.

І ще стався цікавий життєвий сюжет. «Стіну» про Майдан я вперше виставляв в залі на Десятинній у Києві. І там мали паралельно експонувати Марію Примаченко. Але один з організаторів категорично відмовився. І тут раптом сама собою в мене виникла зустріч з Примаченко. А почалося все з фото українського прапора на Мюнхенській опері. В мене все життя так. І цей спектакль був про те ж саме, що й виставка у Венеції, тільки іншими засобами. Дуже нервово, дуже про Україну. Зараз, коли я малюю будь-що – все одно видно, що я малюю про це. Про війну, про Україну, про нас, про себе. І воно працює. Необов'язково все казати прямим текстом.

Зараз час фотографів. Час документа. А я як художник малюю те, що бачу. Висловлююсь своїми засобами. Іноді це буває близько навіть до плакату. Але, здається, завжди зрозуміло про що це.

Гаага

– До мене звернувся тодішній посол у Нідерландах. Виявилося, я в нього один з найулюбленіших художників. Він хотів зробити виставку. У них була нагода з посольським транспортом, ще одна людина проспонсорувала рамки для всіх аркушів «Щоденника». Привезли картини до Гааги, а потім все стало на паузу. Думаю, що щось не склалося з виставковим простором, але в підсумку вийшло навіть на краще, бо згоду дало Міністерство юстиції. Зробили дуже неочікувану експозицію – розгорнули як книжку. Я взяв участь у відкритті через відеозв'язок. Були промови нашого посла і міністра юстиції Нідерландів. Знакове місце. Пишаюся. Для мене це на тому ж рівні, що виставки, котрі проходили в Сеймі Польщі, в галереї Євросоюзу, в Єврокомісії, в Лондоні, в Українському інституті в Нью-Йорку. Виставка як політичний жест.

Бабин Яр

– Тут почати варто з того, що після того, як у Бабин Яр росіяни поцілили ракетами і там загинули люди, я намалював малюнок – менору, ритуальний юдейський семисвічник, у якого відбита одна свічка. Що ж до Яру, то раніше там заправляв «Меморіальний центр», фінансований російськими олігархами, і, звісно, я з тою структурою не хотів мати нічого спільного. Але після 24 лютого все змінилося, всі ці росіяни втекли. До мене звернувся Національний історико-меморіальний заповідник «Бабин Яр». Я спочатку провів там виставку – 7 картин з намальованого у Литві циклу «Чужі доми». На відкритті були посли багатьох країн, які нам допомагають. Я зробив гравюри з семисвічником і вручив усім послам.

І власне цю менору, а також «Янгола ЗСУ» надрукували на величезних банерах, які розмістили на технічних будівлях. А зараз ідуть роботи, аби перетворити їх на розпис. Там є люди, які знають, як це робиться. Такі маленькі речі, виявляється, можна отак збільшити. Дивовижно. Я колись мріяв про монументальний розпис, бо захоплювався Дієго Ріверою та Давидом Сікейросом.

Тобто – ще одна здійснена мрія. І для цього я не бігав ні за ким. Не бігав, але час мене наздогнав. Час усіх нас наздогнав. ■

Дмитро ДЕСЯТЕРИК

Фото з архіву героя статті

eprasa.pl 2593333860

РЕЦЕНЗІЇ ТА ОГЛЯДИ

«Памфір» – художній фільм-драма, режисер та сценарист Дмитро Сухолиткий-Собчук, Україна, 2022, 1 год 42 хв.

Коли згорає віра, залишається любов

«Памфір» – стрічка українського режисера Дмитра Сухолиткого-Собчука, яка з максимальною чесністю показує історію одного вибору, наслідки якого розплутуються впродовж всього фільму. У «Памфірі», як і у житті – є сміх, біль, любов, віра, сльози, несправедливість, маски, які ретельно промальовуються, щирість, правила та ієрархія.

Незважаючи на те, що «Памфір» – це повнометражний дебют режисера, фільм вже встиг отримати декілька нагород: найкращий повнометражний ігровий фільм Національної премії «Кіноколо», «Найкращий режисер», «Відкриття року», «Найкращий сценарій» та «Найкращий актор» (актор Олександр Яцентюк, що грає головного героя, для якого це теж дебютна робота в повнометражному фільмі).

Під час зустрічі з глядачами на фестивалі «Ukraïna!» у Варшаві Дмитро зазначив, що після короткометражного фільму «Красна Маланка» його почали вважати експертом щодо Маланки, але йому б дуже не хотілось, щоб після «Памфіра» вважали експертом з контрабанди. Та і сам фільм хоч і має кримінальну лінію, але вона швидше за все допоміжна та максимально візуалізована, але не основна. Саме ця лінія додає помітної динаміки, гумору та болотяно-червоних барв.

В центрі стрічки Леонід (Памфір), який повернувся додому на Західну Україну з заробітків. Раніше чоловік займався контрабандою, але пообіцяв глибоко віруючій дружині, що ніколи не повернеться до цього. Та життєві обставини складаються так, що одні обіцянки, дані близькій людині, доводиться порушити заради іншої. Безумовна любов – одна з найсильніших сюжетних ліній фільму, яка керує багатьма героями.

Все життя Памфіра складається із постійних виборів: захищати слабших у школі, займатись контрабандою, обрати в дружини жінку з іншою вірою, не мати власної віри, копати криниці, їхати на заробітки, вживати допінг, обирати спільників, відмовлятись повертатись в минуле, планувати майбутнє, порушувати обіцянки заради спасіння сина, не слухати інших.

За словами героя, Памфір – це скала. І ми справді бачимо перед собою камінь як візуально – кремезний чоловік, який здатен виконувати будь-яку фізичну роботу та може легко побороти відразу декількох противників під час кримінальних сутичок, так і внутрішньо – емоції Леоніда досить стримані та статичні, ніби дещо приглушені. Він не влаштовує істерик, чітко аргументує свою думку і позицію та майже ніколи не йде проти неї. За виключенням випадків, коли вирішується доля його близьких. Якщо Памфір – це камінь, то він обов'язково неотесаний, десь посеред гір, дикий, але нагрітий сонцем – любов'ю своїх рідних та власною до них.

У стрічці дуже чітко відслідковуються три почуття: надія, віра, любов. Хоча віра тут постає не лише як почуття, але і як певна ритуальність. Навколо головного героя люди, які мають різну віру: дружина ходить в молитовний дім і вважає, що її життям керує лише Бог, батько головного героя православний, для якого віра надзвичайно важлива (він почувається погано, але не буде пити таблетки, бо йде до причастя), мати спокійно ходить з батьком до церкви, але не вирізняється фанатизмом, син – заручник обставин, якому не дають права обрати, у що він хоче вірити, а Памфір – затятий атеїст, хоча заради дружини готовий слухати проповіді пастора. Жертовність присутня у кожному із героїв і наскрізною лінією проходить через весь сюжет.

Інша віра – це те, що кожен з героїв має те, у що вірить. Памфір – що ніколи не повернеться до контрабанди та знову поїде працювати за кордон, а його син піде навчатись і ніколи не повторить долю батька. Син Назар – що батько залишиться з ним хоча б на Маланку. Олена – що чоловік назавжди покинув займатись контрабандою. Мати Памфіра – що її вчинок нарешті поставить крапку в контрабандному житті синів. Батько – що син таки попросить в нього вибачення за свої вчинки. Брат Віктор – що, змінивши «людину, на яку працює», зможе змінити життя. І кожен має надію, що саме його віра стане реальністю.

Решта кримінальних героїв, які є перешкодою до цілей Памфіра, також мають власну віру – віру у безкарність, вседозволеність та зв'язки у потрібних колах. Їхня віра брудна, брутальна, огидна та цинічна, але саме ці герої із своїми поглядами та вчинками розкривають Памфіра як безстрашного та стійкого, але загнаного звіра.

Ось ця тваринна загнаність прослідковується в багатьох епізодах фільму: сцені сексу на початку, бійці на закинутій території, навіть у завиванні в лісі разом з дружиною та сином (хоча сцена насправді здається дуже смішною), але найбільше у фінальній сцені.

Тема любові у «Памфірі» однозначно одна з найсильніших. Любові батька до сина, дружини до чоловіка, матері до дитини – безумовної та такої, для якої не існує правил. Любові, якій не потрібні гроші. «Твої гроші не зроблять з тебе ліпшого батька» – це фраза як якір, що вкотре показує зріз українського суспільства, де комусь із батьків часто доводилось або їхати працювати за кордон, або просто працювати на декількох роботах, в той же час втрачаючи зв'язок з дітьми, яким часто увага та турбота були потрібніші, ніж гроші. З любові до батька та бажання, аби він залишився з ним на Маланку, Назар підпалює молитовний дім, у якому були документи батька. Максимально сильний кадр, де в приміщенні згорілої церкви із фрази «Бог є любов» залишилось лише слово «любов». Знищивши все, ти ніколи не знищиш любов.

Поза внутрішнім світом героїв, дуже сильною є зовнішня складова стрічки. Справжні українські Карпати без красивих кадрів з дронів – туманні, з болотом, зі своїми традиціями, роверами, кіньми, старими автівками, магазинами, мовою – це не просто декорації, а частина характерів та виборів героїв.

Впродовж всього фільму ми бачимо підготовку до святкування Маланки, багато костюмів та спроба кожного виділитись і бути особливим. Відкритим залишається питання: чи герої дозволяють вдягнути собі маску лише на Маланку, чи ця маска є проявом їхнього справжнього єства і показати його вони можуть лише раз в рік. Адже формат своєрідного карнавалу, гри дозволяє приміряти на себе будь-який образ і бути в ньому на 100%. Саме на фоні святкування Маланки, в макабричному хаосі розвивається чи не найбільш драматична та емоційна сцена фільму.

За словами режисера Сухолиткого-Собчука, вибір локацій для фільму був дуже важливим. Деякі доводилось перероблювати або робити з нуля, аби вони відповідали сюжету фільму. Наприклад, перефарбувати стіни у зелений, адже саме цей колір асоціювався з бандою та небезпекою. Деякі кадри насправді виглядали дещо сюрреалістично та психоделічно, але точно абсолютно природньо для середовища, в якому перебували герої.

Лабіринти та тунелі – ще один художній прийом, який показує з однієї сторони заплутаність головного героя, з іншої – прямий натяк на шляхи контрабанди. Саме цими лабіринтами впродовж всього фільму режисер і проводить глядачів, максимально наближуючи їх до героїв, щоб можна було почути стукіт серця або запах крові.

Незважаючи на те, що для багатьох акторів стрічка стала дебютною, під час перегляду їх не ділиш на професійних та непрофесійних. Можливо, причина в глибинному підході до роботи режисера, який допоміг кожному максимально вжитися в роль та розкритися. Здається, що допомогли розкритись і умови, в які їх помістили, адже при перегляді складається враження, що вони все життя їздять на ровері, ходять в молитовний дім, копають криниці та носять цигарки за вухом.

Герої «Памфіра» об'ємні, гармонійні, схожі на тих людей, яких ми можемо побачити в українських Карпатах, їхні історії не вигадані, їхні думки не принесені іншою культурою.

Фільм, знятий під час ковідного локдауну, а показаний під час повномасштабної війни в Україні, міг би здаватися недоречним, коли майже весь кінематограф крутиться навколо болючої теми війни, але і в «Памфірі» є війна, яка ще тоді в суспільстві не сприймалась повномасштабною і деякі жертви (смерті на фронті) не були зрозумілі.

Режисер демонструє нам історію вибору, помилки та яку ціну доводиться за них платити в середовищі, де процвітає корупція та ієрархія. Якщо Памфір – це камінь, а його робота – копати криниці, то доречно буде сказати, що ми спостерігаємо, як «вода камінь точить», але зовнішнє середовище має подекуди сильніший вплив, ніж внутрішні цінності. Але в наших силах не повторити помилки своїх предків і продовжувати любити. ■

Марина ОДНОРОГ

Фонд Український Народний Дім у Перемишлі
Fundacja Dom Ukraiński w Przemyślu
ul. Kościuszki 5, 37-700 Przemyśl
PLN: 88 1600 1462 1838 9708 6000 0001
ПІДТРИМАЙ РЕМОНТ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ В ПЕРЕМИШЛІ!

eprasa.pl 2593333860

Виступ українського електро-фольк гурту ONUKA відбудеться у Варшаві 14 листопада в клубі Progressia

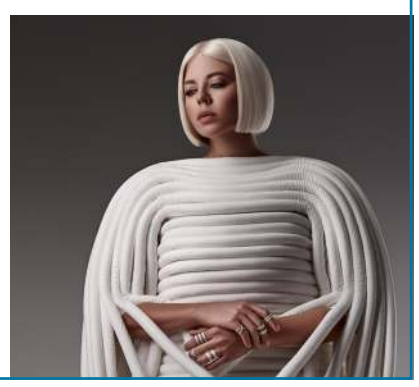

Вокалістка гурту Ната не тільки виступить, а й зустрінеться з усіма охочими в Українському домі у Варшаві, розкаже про свій фонд та збере історії українців. Під час зустрічі як українці, так і поляки зможуть поділитися власними архівними фото з телефонів та спогадами про улюблені міста України.
Для участі в події необхідно зареєструватися за посиланням: bit.ly/3CKAjNA
Від початку повномасштабного вторгнення росії ONUKA стала амбасадоркою благодійного фонду «Це моє місто». Ця організація займається адресною допомогою громаді старовинного українського міста Чернігів, рідного для співачки. Частину коштів із кожного концерту Ната спрямовує на відновлення архітектури Чернігова та потреби містян.
Квитки на сайті ebilet.pl

Запрошуємо Вас до Ґданська 18-19 листопада 2022 року на 46-й JarmaRock FEST у клуб Б90 (Gdańsk Stocznia, ul. Elektryków)

Програма

П'ЯТНИЦЯ – Концерт «Молода Муза»
18:00 – Відкриття клубу B90
19:00 – ТЕАТР ПОВЕРНЕННЯ – вистава «Дівчата зрізають коси» (мала сцена)
20:10 – ДУЕТ КАТЕРИНА ФЕСНАК & БАРТЕК ВІЛЬК
21:00 – ТЕАТР НАВПАКИ – прем'єра вистави «Шахрайки» (мала сцена)
22:15 – UKRAINIAN ART & DANCE Company – перформанс «Нова реальність»
23:05 – ПАВЛО ТАБАКОВ
00:00 – YELKA & INSIDE THE SOUND
1:30 – DJ

СУБОТА – Головний концерт
18:00 – Відкриття клубу B90
19:05 – МАРІЯ БУРМАКА
19:55 – Перформанс «Я – Україна»
20:00 – КОНЦЕРТ «МИ З УКРАЇНИ»
21:15 – КОЗАК СИСТЕМ
23:00 – STANZA
00:45 – СЛОВ'ЯНИ
2:10 – DJ

Супровідні заходи:
ArtBox – творчий простір, де майстрині різних галузей представлять свою роботу наживо
Форум ФЕСТ – субота 19.11.2022 р. о 15.30, Європейський центр Солідарності, зал 3.19
Українські контексти: сприйняття української культури в Польщі та у світі у часи війни
Детальна програма і інформація:
facebook.com/JarmaRockFEST
Квитки онлайн на сайті: b90.pl

Відійшли...

З жалем прийняли ми вістку, що 29 жовтня у Кошаліні закінчив земний шлях і подався до Бога та дружини Лесі

бл. п. д-р ЯРОСЛАВ ГРИЦКОВЯН

благородний представник української громади у Польщі, патріот, академічний вчитель, автор підручників для українських шкіл у Польщі, а також низки статей у «Нашій культурі», «Українському календарі» та «Нашому слові».

Близьким Покійного: синам з сім'ями та всій родині складаємо наші щирі слова співчуття.

Об'єднання українців у Польщі та редакція «Нашого слова»

З сумом прощаємось з

д-ром ЯРОСЛАВОМ ГРИЦКОВЯНОМ

який упокоївся в Кошаліні 29 жовтня 2022 року.
Щиро вдячні Йому за віддану працю для розвитку й зростання рівня знання української мови в школах і пунктах навчання, зустрічі в школі, участь у конференціях, підтримку й оцінку наших досягнень.
Вічная пам'ять!
Висловлюємо слова співчуття рідним Покійного.

Вчителі і учні Шкіл ім. Т. Шевченкав Білому Борі
Управа й члени гуртка ОУП

У скорботній молитві єднаємось з родиною Покійного

д-ра ЯРОСЛАВА ГРИЦКОВЯНА

співзасновника і першого голови Українського вчительського товариства у Польщі.
Усе професійне життя Він присвятив освітянським справам, був автором підручників, рецензентом україномовних видань, методистом, публіцистом, бібліографом, редактором часопису «Слово педагога», вчителем.
Прощавай, друже Ярославе! Хай Тобі кошалінська земля буде легкою.

Управа і члени Українського вчительського товариства у Польщі

З великим сумом прийняли ми звістку, що 29 жовтня 2022 року відійшов у вічність

бл. п. д-р ЯРОСЛАВ ГРИЦКОВЯН

Син Михайла народився 24 квітня 1931 року в підкарпатському селі Воля-Матяшова. Початкову українську школу закінчив у Балигороді. Примусова депортація українців на західні території у 1947 р. (акція «Вісла») змусила його полишити навчання.
Середню школу закінчив у Вейхерові біля Ґдині. У 1954-1959 роках вивчав російську мову та славістику на філологічному факультеті Ягеллонського університету в Кракові, виявляючи зацікавлення україністикою. Понад усе його захопила культура та історія України.
Був лідером українського студентства, організовував культурне життя, літературні дискусії, лекції та зустрічі з молоддю Кракова, заснував «Гурток молодих українців» (1955).
У 1956 р. долучився до роботи новоорганізованого Українського суспільно-культурного товариства. Став магістром філології в галузі літератури, на той час вже маючи десятки науково-популярних публікацій. Дебютував у тій сфері у 1957 році, опублікувавши статті про Миколу Гоголя.
24 травня 1977 р. здобув ступінь доктора гуманітарних наук у Вроцлавському університеті.
Ярослав Грицковян за довголітню наукову, бібліографічну діяльність одержав почесне звання Doctor Honoris Causa Інституту в Кіровограді.
Сфери його основної наукової діяльності: феномен виховання та освіти в контексті національних меншин, методика викладання української мови, літературознавство (у контексті досліджень українсько-польських літературних взаємин), бібліографія польського і українського літературознавства, франкознавство. Частина публікацій написана українською мовою.
Помер великий український патріот, знаменитий науковець, творець культури та активний довголітній діяч української громади в Польщі. Автор понад 200 публікацій, серед яких книги та підручники, був також рецензентом підручників, хрестоматій, допоміжної літератури для викладання української мови в польських школах.
Вічна йому пам'ять!

Висловлюємо глибоке співчуття
брату Богданові, синам: Аркадієві та Юрієві, внучатам: Дарії, Наталії, Максимові та всій родині померлого.

Управа відділу в Кошаліні та Управа гуртка ОУП в Кошаліні

Наше Слово

Adres: Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa,
tel.: prenumerata i reklama – tel./fax 22 677-88-10,
redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46,
redakcja – 22 677-84-45.

E-mail: redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl

Internet: www.nasze-slowo.pl

Kolegium Redakcyjne: Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk, Daryna Popil.
Zespół redakcyjny: zastępca redaktora naczelnego – Paweł Łoza, **sekretarz –** Tetiana Daniuczenko, **redaktorzy –** Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemyśl), **redaktor stylistyczny –** Valeriia Kirikova, **redaktor techniczny –** Olga Michaluk, **prenumerata, reklama –** Łesia Korostatewycz.
Współpracownicy: Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Bogdan Tchórz (Górowo Iławeckie), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Oksana Kulczewycz (Legnica), Jerzy Gawryluk (Bielsk Podlaski), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Oleksandra Iwaniuk (Warszawa), Zhanna Kuznietsova (Kijów), Ivanna Kyliushyk (Warszawa), Svitlana Melnyk (Kraków), Ivan Kysloshchuk (Lublin), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów).

Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa,
tel.: 22 679-96-77 (sekretariat),

E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl

Internet: http://ukraincy.org.pl

Fotoskład: Redakcja „Nasze Słowo"
Druk: Drukarnia „Efekt". **Nakład** 2300 egz.
Pismo dofinansowano ze środków budżetu państwa
Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa

Konto bankowe dla wpłat w PLN:
47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD:
IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292
BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX
Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

Konto bankowe dla wpłat tylko w USD:
IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196
BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX
Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

ISSN 027-8254
9 770027 825221 46

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji.
Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy.
Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika.
Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa" wyłącznie za zgodą redakcji.

Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.
„Nasze Słowo" dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w kioskach RUCH-u, w wybranych EMPiK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A.:
Zamówienia na prenumeratę można składać bezpośrednio na stronie www.prenumerata.ruch.com.pl
Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH" pod numerami: 22 693 70 00 lub 801 800 803 – czynne w dni robocze w godzinach 7^{00} – 17^{00}.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Статті виражають точку зору авторів і не можуть уособлювати офіційну позицію Міністра внутрішніх справ та адміністрації.

eprasa.pl 2593333860